

T.C.

BATMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİNEMA TELEVİZYON ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AMERİKAN HOLLYWOOD SİNEMASINDA İSLAMOFOBİ:

KESKİN NİŞANCI FİLM ÖRNEĞİ İNCELEMESİ

HAZIRLAYAN

Tarkan DEMİR

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Funda MASDAR KARA

Şubat-2020

BATMAN

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Dr. Öğr.Üyesi Funda MASDAR KARA danışmanlığında Tarkan DEMİR tarafından hazırlanan “Amerikan Hollywood sinemasında İslamofobi: Keskin Nişancı Film Örneği İncelemesi” adlı tez çalışması 10.02.2020 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi... Funda MASDAR KARA

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi... Olgun ATAMER

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi... Mehmet CEYHAN

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ
Enstitü Müdürü

*Bu tez çalışması tarafından nolu proje ile desteklenmiştir.

* Bu ifade tez çalışması yapılırken bir destek alındıysa yazılmalı aksi taktirde silinmezdir.

TEZ BİLDİRİMİ

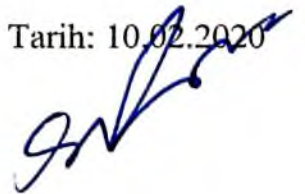
Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all materials and results that are not original to this work.

Tarkan DEMİR

Tarih: 10.02.2020

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

“AMERİKAN HOLLYWOOD SİNEMASINDA İSLAMOFOBİ: KESKİN NİŞANCI FİLM ÖRNEĞİ İNCELEMESİ”

Tarkan DEMİR

**BATMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA VE TELEVİZYON ANABİLİM DALI**

DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi. Funda MASDAR KARA

2020, 89 Sayfa

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Funda MASDAR KARA

Dr. Öğr. Üyesi Olgun ATAMER

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet CEYHAN

El Kaide dini oluşumlu terör örgütü 11 Eylül 2001’de Amerika Birleşik Devletleri’ne (ABD) yönelik tarihin en önemli terör saldırılarından birisini gerçekleştirmiştir. Bu saldırı tarihe 9/11 terör saldırıları olarak geçmiştir. Örgüt üyeleri kaçırdıkları uçaklarla ABD’nin askeri ve ekonomik gücünün başlıca sembolleri arasında yer alan Savunma Bakanlığı karargahı Pentagon ile New York’ta bulunan Dünya Ticaret Merkezi’ne intihar saldırıları gerçekleştirmiştir. Bu saldırılar tüm dünyayı şok etmiş ve dünya siyasetini derinden etkilemiştir. Saldırıların sonrasında İslam dinine ve Müslümanlara karşı olumsuz bir bakış açısı başta ABD

olmak üzere gelişmiş, Batı ülkelerinde yaygınlaşmış, saldırılar öncesinde de var olan İslamofobik söylem yükselişe geçmiştir. Bu gelişmelerden Hollywood film endüstrisi de etkilenmiştir. Saldırıların yaşandığı 2001 yılından itibaren 11 Eylül terör saldırılarını farklı açılardan ele alan çok sayıda film çekilmiştir. Bu filmler arasında İslamofobik niteliklere sahip, açıktan ya da örtük şekilde nefret söylemleri ekenler de bulunmaktadır. Bu çalışmada Hollywood yapımı İslamofobik nitelikli filmlerde, İslam dinine ve Müslümanlara yönelik ötekileştirme stratejilerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda İslam dinine ve Müslümanlara yönelik oldukça saldırgan bir anlatı yapısına sahip olmasına karşın Oscar dahil birçok ödül alan ve aldığı bu ödüllerle kamuoyunda önemli tartışmalara neden olan *Keskin Nişancı* (American Sniper, 2014) filminin nitel içerik ve göstergebilimsel çözümlenmesi gerçekleştirilmiştir. Yapılan çözümlenmeler neticesinde Keskin Nişancı filminde islamofobik söylemler ve göstergeler kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: American Sniper, İslamofobi, Clint Eastwood, Terör, 11 Eylül Saldırıları

ABSTRACT

MASTER THESIS

ISLAMOPHOBIA IN AMERICAN HOLLYWOOD CINEMA:

AMERICAN SNIPER FILM CASE STUDY

Tarkan DEMİR

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES OF BATMAN UNIVERSITY

THE DEGREE OF MASTER OF SOCIAL SCIENCE

IN CINEMA AND TELEVISION

Advisor: Asst. Prof. Dr. Funda MASDAR KARA

2020, 89 Pages

Jury

Dr. Öğr. Üyesi Funda MASDAR KARA

Dr. Öğr. Üyesi Olgun ATAMER

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet CEYHAN

Al-Qaeda that is a terrorist organization of religion based formed one of the most important terrorist attacks in the United States (USA) on September 11, 2001. This attack has passed into history as 9/11 terrorist attacks. The members of the organization carried out suicide attacks with the aircraft they captured to the Ministry of Defense headquarters Pentagon and the World Trade Center in New York which are among the main symbols of the US military and economic power. These attacks shocked the world and deeply affected the world politics. After the attacks a negative view of Islam and Muslims became widespread in developed western countries especially the USA and the Islamophobic discourse which existed before the attacks started to rise. The Hollywood film industry was also affected by these developments and a large number of films were

shot that addressed the September 11 terrorist attacks from different angles since 2001. There are films that contain hate speech with Islamophobic qualities either explicitly or implicitly among these films. In this study it is aimed to introduce otherization strategies for Islam and Muslims in Hollywood-based Islamophobic films. In this context although it has a very aggressive narrative structure for Islam and Muslims which received many awards including Oscars and caused important discussions with the public analyzes of qualitative content and semiotic of the movie American Sniper (2014). As a result of the analyzes made it was concluded that islamophobic discourses and signs were used in the movie.

Keywords: Clint Eastwood, American Sniper, Islamophobia, Terror, 9/11

Attacks

İslamofobi

ORIJINALLIK RAPORU

% **10**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **9**

İNTERNET
KAYNAKLARI

% **1**

YAYINLAR

% **5**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

docplayer.biz.tr

İnternet Kaynağı

% **3**

2

issuu.com

İnternet Kaynağı

% **1**

3

Submitted to Selçuk Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

% **1**

4

Submitted to Batman University

Öğrenci Ödevi

% **1**

5

rewardsforjustice.net

İnternet Kaynağı

% **1**

6

citysistanbul.com

İnternet Kaynağı

% **1**

7

edoc.pub

İnternet Kaynağı

% **1**

8

Submitted to Bahcesehir University

Öğrenci Ödevi

<% **1**

9

Submitted to Beykent Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

<% **1**

ÖNSÖZ

Bu çalışma ile Hollywood'un 9/11 terör saldırısı sonrası filmler aracılığıyla Müslümanları ötekileştirme stratejilerinin ortaya konulması hedeflenmiştir. Çalışmaya konu olan *Keskin Nişancı* (American Sniper,2014) filmi ile birtakım bilimsel tespitlerde bulunulmuştur. filmdeki İslamofobik ideolojinin çözümlenerek Müslümanlara yönelik olumsuz söylemin temel dinamikleri ortaya konulmuştur. Çalışmamızın var olan bilimsel boşluğu doldurması ve bundan sonraki çalışmalara adım niteliği teşkil etmesi hedeflenmiştir. Tezimizin tamamlanma sürecinde ve tüm eğitim hayatım boyunca bana destek olan kıymetli aileme, eşim Hazal ve kızım Arya'ya, Danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Funda MASDAR KARA'ya, fikirleriyle destek olan Doç. Dr. Mehmet IŞIK'a ve tüm hocalarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
ÖNSÖZ	xi
İÇİNDEKİLER	xii
GİRİŞ	1
Yöntem ve Yaklaşım	3
BÖLÜM I	6
1. 11 EYLÜL 2001 SALDIRILARI VE HOLLYWOOD SİNEMASI	6
1.1. 11 Eylül 2001 İkiz Kule Saldırısı ve Etkileri	6
1.2. Hollywood Sinemasında 11 Eylül 2001 Saldırıları	7
1.3. Hollywood Sinemasında İslamofobi	9
BÖLÜM II	12
2. AMERİCAN SNİPER (KESKİN NİŞANCI) FİLMİNİN ÇÖZÜMLEMESİ	12
2. 1. Mikro Yapılar	12
2. 1. 1. Filmin Giriş Sekansı ve Jeneriği.....	12
2. 2. Makro Yapılar	13
2. 2. 1. Filmin Konusu	13
2. 2. 2. Film Çözümlemesi.....	14
2. 2. 3. Mekânlar ve Temsil.....	73
2. 2. 4. Ana Karakterler ve Temsil	74
SONUÇ	76
KAYNAKÇA	79
İkiz Kule Saldırılarından Sonra Çekilen Filmlerin Listesi	82
ÖZGEÇMİŞ	89

GİRİŞ

El Kaide dini oluşumlu terör örgütü 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD), yönelik büyük bir terör saldırısı gerçekleştirmiştir. Tarihe 9/11 terör saldırıları olarak geçen saldırı, sivillerin bulunduğu yerlerin yanı sıra, askeri bölgeleri de hedef almıştır. İkiz Kule saldırıları dünya siyasetinde yeni bir dönüm noktası oluşturmuştur. Yapılan saldırı sonrası ABD, İslam devletlerine yönelik; askeri, siyasal ve kültürel olarak tutum değişikliğine gitmiştir. Saldırı sonrası ABD ve Avrupa ülkelerinde Müslümanlara yönelik psikolojik baskılar ve nefret suçlarında artışlar gözlenmiş, dolayısıyla islamofobi günden güne etkisini artırmıştır.

El Kaide terör örgütü İslam ülkelerini ve özellikle Müslümanları Batıya karşı tehditkâr gösteren başlıca terör unsurlarının başında gelmektedir. El Kaidenin, batı ülkelerinde sivil halka yönelik gerçekleştirmiş olduğu terör saldırıları islamofobiyi tetikleyen başlıca etkidir. Yüzyıllardır birlikte yaşayan toplumlar, devletler, medeniyetler, 9/11 saldırılarıyla yaşanan kırılma ile farklı gerçeklerle yüzleşmiştir.

Yaşanan bu saldırı kuşkusuz Hollywood film endüstrisini de etkilemiştir. Zira İkiz Kule saldırıları öncesi Hollywood yapımlarında Müslümanları ‘barbar, hoşgörüden uzak’ bireyler olarak yansıtan filmler 11 Eylül saldırıları sonrası daha da sertleşmiş, İslam coğrafyası hatta Müslümanlar dünya barışını özellikle de Amerika'nın güvenliğini tehdit eden unsurlara dönüştürülmüşlerdir.

Dünyanın en gelişmiş ve en etkili sinema endüstrisi durumundaki Hollywood, İkiz Kule saldırılarını yapımlarında sıklıkla kullanmaktan kaçınmamıştır. Soğuk Savaş yıllarında Sovyetler Birliği ve yükselen sol hareketler karşısında bir panzehir olarak görülen Hollywood sinemasında genellikle olumlu özellikleri ile temsil edilen İslam, artık olumsuz özellikleri ile anılmaktadır. Amerikalılara dünyayı komünistlerden kurtarmalarında yardım eden dost ve müttefik Müslümanların yerini “vahşi, nefret dolu, Hıristiyanları kesip, öldüren” Müslümanlar almıştır. Türkiye’de ötekileştirme ve İslamofobinin sinemaya yansımaları son yıllarda ilgi gören konular arasında olmasına rağmen konu ile alakalı akademik çalışmalar yeterli düzeye ulaşamamıştır. Konu ile ilgili çalışmaların sınırlı olması, konunun önemi, Hollywood sinemasının dünya üzerindeki etkisi ve gücü gözönüne alındığında çalışmanın sinema literatürüne kazandırılacak önemli bir kaynak olduğu düşünülmüştür. Keskin Nişancı filminin gerçek bir hikayeden esinlenerek üretilmiş olması ve filmin sağladığı başarı çalışmayı önemli kılan diğer bir unsurdur.

Amaç, Kapsam ve Sınırlılıklar

Hollywood sineması filmografisinde sayısız film barındırmaktadır. Özellikle Amerika'nın politikalarını ve dünya ülkelerine bakış açısını yansıtan sayısız film yapılmış, bu filmlerle dönemsel olarak Amerika'nın diğer ülkelere tavır, dostları-düşmanları, savaş ve güvenlik stratejileri, ekonomik ve kültürel politikaları perdeye yansıtılmıştır. Bu filmlerin arasında Amerika'nın değişmeyen rakibi ve düşmanı Rusya'yı ve rusları konu edinen filmler önemli bir yer tutar. Bununla birlikte diğer önemli başlığı İslam ülkeleri ve Müslümanlar oluşturur. Bu tarz filmlerde genellikle cahil, barbar, eğitilmeye muhtaç, demokrasi ve insan haklarından yoksun gösterilen Müslümanlar aynı zamanda dünya barışı için de tehlikeli taraf olarak resmedilmiştir.

Bu durum 11 Eylül 2001 saldırıları ile farklı bir ivme kazanmış var olan olumsuzluklara yenileri eklenmiştir. Yeni durumla birlikte yeni filmler de üretilmiş özellikle 11 Eylül saldırılarını konu edinen örnekler çoğalmıştır. Bunların bazıları; *Uçuş 93* (2006), *Dünya Ticaret Merkezi* (2006), *Örtülü Gerçek* (2007), *Krallık* (2007), *Syriana* (2005), *Yalanlar Üstüne* (2008), *Ölümcül Tuzak* (2008), *Yeşil Bölge* (2010), *Argo* (2012), *Zero Dark Thirty* (2012), *American Sniper* (2014) filmleridir.

Bu çalışmanın amacı, Hollywood'un filmler aracılığıyla İslam dinini ve Müslümanları ötekileştirme stratejilerini ortaya koymaktır. Çalışma bu konuda özgün bir örnek olan *Keskin Nişancı* (American Sniper,2014) filmi ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada *Amerikan Keskin Nişancı* filmindeki İslamofobik ideolojinin çözümlenerek Müslümanlara yönelik olumsuz söylemin temel dinamiklerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda filmin nitel içerik ve göstergibilim çözümlenmeleri gerçekleştirilerek filmde İslamofobik ideolojinin hangi dilsel ve söylemsel stratejiler kullanılarak ve göstergelerle nasıl inşa edildiği incelenmiştir. Çalışma Giriş, 11 Eylül 2001 Saldırıları ve Hollywood Sineması, Keskin Nişancı (2014) Filminin Çözümlemesi ve Sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

Çalışmanın Giriş bölümünde amaç, kapsam ve sınırlılıklar, yöntem ve yaklaşıma değinilmiştir. Birinci bölümde 11 Eylül 2001 Saldırıları ve Hollywood Sineması, ikinci bölümünde Keskin Nişancı (2014) Filminin Çözümlemesine yer verilmiştir. Sonuç kısmında ise değerlendirme ve bulgulara yer verilmiştir.

Yöntem ve Yaklaşım

Sinemanın temel unsurlarından olan kamera, kurgu, müzik, ışık, dekor, oyunculuk, senaryo, gibi etkenler filmsel mizansenin barındırırken; bu enstrümanlarda kimi zaman örtük şekilde verilmek istenen mesajlar, ideolojiler gizlenmektedir. Hollywood sinemasında bu durum sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) yaşadığı siyasal çatalanmalar filmlere de yansımıştır. El Kaide terör örgütünün 2001 İkiz Kule saldırılarından sonra Hollywood filmlerinde Müslümanlara yönelik ideolojik duruş, ABD'nin 2001 ikiz kule saldırılarından sonraki tutumunu da gözler önüne sermektedir.

11 Eylül Saldırıları sonrasında değişen Hollywood sinemasının dili ve Clint Eastwood'un yönettiği ve gerçek hayattan alınan, senaryo yazımında da yer alan Chris Cyle'nin Irak'taki hikayesinin anlatıldığı *Amerikan Keskin Nişancı* (Amerikan Sniper) filmi, Teun Van Dijk'in söylem çözümleme ve göstergebilim yöntemleri kullanılarak çözümlenecektir. Hem Van Dijk'in söylem çözümlemesi hem de göstergebilim, görünen de görünmeyen; başka bir ifadeyle metin ya da görselin görünen anlamından çok görünmeyen, derinde yatan örtük anlamların ortaya çıkarılması için kullanılan yöntemler olduğundan inceleme nesnesi olarak seçilen *Amerikan Keskin Nişancı* filminin çözümlenmesi için en uygun yöntemler olarak belirlenmiştir.

Metinler, fotoğraflar, film sahneleri kimi zaman göründükleri kadar masum olmazlar. Çoğu zaman egemen olan düşünce ve değerler sinema gibi kültür endüstrisi ürünlerde karşımıza çıkabilmektedir. (Dilek, 2019: 183) Andrew M. Butler filmin birleştirilen küçük parçalardan öte bir şey olmadığını ifade etmektedir. (Butler, 2011:61). Oysa film her ne kadar parçaların birleşimiyle bir araya getirilmiş olsa da, mizansen anlamda gösterge olarak büyük anlamlar barındırabilmektedir. Zira göstergeler uyarıcı nitelik taşıdığından kişilerde uyandırdığı imgeler başka bir uyarıcının zihnine bağlanabilmekte; ayrıca göstergenin işlevi bir iletişim doğrultusunda ikinci imgeyi canlandırmaktır (Guiraud, 2016:39). Saussure ve Peirce'nin temellerini attığı göstergebilim araştırmaları film eleştirisinin bilimsel temelini oluşturmaktadır (Sancar, 2018:25). Bu bilimin temel ilgi alanının merkezinde gösterge yer alır ve göstergelerin çalışma biçimlerinin araştırılmasına da göstergebilim adı verilmektedir (Fiske, 2003: 62). Göstergebilimciler sinemanın yazılı ve sözlü dil anlayışını yeniden tanımlamıştır (Monaco, 2002: 154). Saussure ve Peirce simgeyi bir göstergeye dönüştüren bir "anlaşmadan" söz eder (Wollen, 2004:110). Hayatımızın her alanında göstergelere

rastlamaktayız. En basit kodlarla göstergeler ele alındığında trafikte, metrolarda, markaların reklamlarında karşımıza göstergeler çıkmaktadır. Göstergeler, yaşadığı coğrafyaların kültüründen bağımsız değerlendirilmemelidir. Her kültürün oluşturduğu farklı toplumsal kodlar yaşamın gösterge dilini oluşturmaktadır. Tıpkı Fiske'nin de ifade ettiği üzere “ kültürün kendi varoluşu ve biçimi bu kodlar ve göstergelerin kullanımına bağlıdır” (Fiske, 2003: 62). Filmde sahneler, fotoğraflar kare kare alınarak gösterge bilime göre değerlendirilmektedir.

Van Dijk'in söylem çözümleme yöntemi; metnin retorik, semantik ve anlatısını kapsamaktadır. Yöntem mikro ve makro yapının çözümlenmesi şeklinde tasarlanmış olup mikro yapı bağlamında metnin sesleri, sözcükleri, cümle yapıları ve anlamları ele alınmaktadır. Makro yapı çözümlemesinde ise metnin teması, tematik yapısı ve konusu gibi söylemin bütün boyutları ele alınmaktadır (Ekinci, 2014: 56).

Van Dijk'e göre; söylem çözümlemesi ile anlamlar, fikirler ve ideolojiler de açığa çıkarılır. Hafızada temsil edilen bilgi, metni anlamaya yarayan zihinsel yapılandırma. Bilginin hafızadaki temsili, sadece metinde temsil edilen anlamları değil, aynı zamanda metne ilişkin ayrıntıları da kapsar. Bağlam modeli diye adlandırılan bu spesifik zihni modele göre; söylemin sosyal durumu ve yapı ile bağlantısı kurularak, söylemin iletişime ve etkileşime dayalı görünüşü düzenlenir.

Söz dizimsel yapı: Sesler, sözcükler ve cümle yapıları. Filmin retorik çözümlemesi; filmde kullanılan görüntülerin kısa ya da uzun olması, grafik, rakam ve sayısal verilerden oluşan filmin ideolojik yapısı. Giriş sekansı, jenerik ve sekansların kurgu yapısı mikro yapı kapsamında değerlendirilir.

Tematik Çözümleme: Filmin konusu, anlatı yapısı, karakterler ve mekanların sunumu da makro yapılar kapsamında ele alınacaktır.

Şematik Çözümleme: Mikro yapılarla ilişkiye giren, asker, polis hükümetler gibi makro yapılar ve ideolojiler kapsamında değerlendirilecektir.

Kamera, kurgu, ışık, ses, dekor, oyunculuk gibi enstrümanlar sinema dilini oluşturur. Bu bağlamda American Sniper (Keskin Nişancı-2014) filmi Van Dijk'in söylem çözümleme modeline göre mikro ve makro kategorilere bölünerek incelenmiş ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu kapsamda Keskin Nişancı (American Sniper) filmi, Göstergibilimi ve Söylem Analizi Van Dijk Yöntemiyle anlatılacak olup, bunun çözümlemede nasıl kullanıldığı açıklanacaktır.

Tablo 1: Van Dijk Söylem Çözümlemesi'nin Sinemada Yansıması

Çözümleme Modeli	Kodlar, Anlamlar	Sinemasal Metinler
Mikro Yapılar	Sesler, sözcükler, cümle yapıları.	Filme ait görsel ve işitsel malzeme. (Giriş sekansı, Jenerik).
Makro Yapılar	Konu, Tema, Ana Tema	Filmin öyküsü, karakterler, mekânların sunumu ve mikro yapılarla ilişkili ideolojik temsiller.

Mikro Yapılar: Filmin giriş sekansı ve jeneriği.

Makro Yapılar: Olay örgüsü, mekânlar ve karakterler

Çalışmanın inceleme nesnesi olan Amerikan Keskin Nişancı filminin çözümlenmesi için yukarıdaki tabloda görülen model baz alınmıştır. Elde edilen veriler Bulgular tablodaki başlıklara uygun olarak sunulmuştur. Filmde geçen konuşmalar ve görüntülerin ürettiği anlamlar, Van Dijk'in söylem analizi yöntemine göre çözümlenecektir. Çözümlemeler sırasında özellikle önemli anların görüntülerinin çözümlenmesinde Göstergebilim yönteminden yararlanılacaktır. Film kare kare söylem ve göstergebilim yaklaşımıyla çözümlenecektir. Filmin giriş müziği ve sesin görüntüye bindirilmesi, kullanılan jenerik yazılarının nasıl kullanıldığı, sahneye konulan mizansenin gösterge bilimiyle ne anlatmak istediği ele alınacaktır. Terör ve İslam'a ilişkin karşıtlıkların ortaya konulduğu gösteren ve gösterilenlerin analizi kare çözümlemeyle değerlendirilecektir.

BÖLÜM I

1. 11 EYLÜL 2001 SALDIRILARI VE HOLLYWOOD SİNEMASI

1.1. 11 Eylül 2001 İkiz Kule Saldırısı ve Etkileri

11 Eylül Dünya Ticaret Merkezi'ne yönelik ilk saldırı 1993 yılında Usame Bin Ladin'e bağlı radikaller tarafından yapılmıştır (Kellner, 2013:130). 11 Eylül 2001 İkiz Kule'lere yapılan saldırı sonrası Müslümanların sayı olarak azınlıkta kaldığı Avrupa ve Amerika'da, birçok dinamikle birlikte; medyanın etkisi, siyasetçilerin kullandığı dil ve bazı din lobilerinin olumsuz görülebilecek faaliyetleri sonucu '*İslamofobi*' keskin bir hat oluşturmaktadır.

Bu bağlamda özellikle medyanın etki alanı ve Hollywood'un yarattığı algı şovuyla birlikte şiddet ve terör olaylarından beslenen ve bu misyonla cennet vaat edilen Amerika'da İslam yeniden inşa edilmiştir. Bu duruma etki eden en büyük olay kuşkusuz 11 Eylül saldırılarıdır.

19 El Kaide üyesi tarafından organize gerçekleştirilen ikiz kule saldırıları dünyada önemli bir kırılma yaratmıştır. Uçaklarla gerçekleştirilen intihar saldırıları Amerika'nın dünya hegemonyasının simgesi olan Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a yöneliktir. Amerika, 7 Aralık 1941 Hawaii'nin Pearl Harbor Limanı'ndaki deniz üssüne yapılan Japon saldırısından sonra ilk kez 11 Eylül 2001 İkiz Kule intihar saldırısıyla böyle bir olaya maruz kalmış ve bu olayda 3 bin kişi hayatını kaybetmiştir. (Martin, 2017)

Üç bin kişinin hayatına mal olan Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırınının El Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirilmesi ve bunu İslam adına yaptıklarını duyurması, Amerika ve dünyada İslamofobiyi tetiklemiştir. Amerika ve Avrupa'da yaşayan Müslümanlar hem ekonomik hem de kültürel alanda zorlu bir viraja sürüklenmiştir. Bu bağlamda yapılan saldırı Hıristiyanlar ile Müslümanlar arasında yeni bir blok oluşturmuş, Hıristiyanlık batıyı, Müslümanlık ise doğuyu temsil etmiştir. 1972-2001 tarihine kadar dünya ticaretinin ve Amerikalıların simgesi haline gelen İkiz Kuleler ve dünya korumacılığını üstlenen büyük ülke ABD'nin askeri gücünün sembolü olan Pentagon'a yapılan saldırı "uluslararası yeni bir terörist" ortamını doğurmuştur. (Martin, 2017) Gus Martin, 2011 İkiz Kule Saldırılarını kronolojik olarak şöyle yorumlamaktadır:

“07:59, Amerikan Havayollarının 11 sefer sayılı uçağı 92 yolcusu ile Boston’un Logan Uluslararası Havalimanından Los Angeles’a havalandı. 08:20, Amerikan Havayollarının 77 sefer sayılı uçağı 64 yolcusu ile, Washington’un Dulles Havaalanından Los Angeles’a havalandı. 08:42, United Havayollarının 93 sefer sayılı uçağı 44 yolcusu ile Newark (New Jersey) Uluslararası Havaalanından havalandı. 08:46, Amerikan Havayollarının 11 sefer sayılı uçağı Dünya Ticaret Merkezinin kuzey kulesine çarptı. 09:03, United Havayollarının 175 sefer sayılı uçağı Dünya Ticaret Merkezinin güney kulesine çarptı. 09:37, Amerikan Havayolları’nın 77 sefer sayılı uçağı Pentagon’a çarptı. Wall Street Borsası kapatıldı. 09:59, İki Dünya Ticaret Merkezi -güney kulesi çöktü. 10:03, United Havayolları’nın 93 sefer sayılı uçağı Pennsylvania, Pittsburgh’un 80 mil güneydoğusunda düştü. 10:28, Bir Dünya Ticaret Merkezi -kuzey kulesi çöktü. Bu saldırıyı, Müslüman ülkelere karşı bir tahakküm ve sömürü olarak algıladıkları sürece tepki olarak, Amerikan (ve Batı) çıkarlarının sembollerine vurmak için gerçekleştirmişlerdir. Batı’dan geldiğı düşünölen kötölüğe karşı kutsal bir dava olarak savaşıan dini teröristlerdir. Onların duyguları, modern çağın büyük bölümünde Ortadoğı politikasını belirleyen dini, siyasi ve etnik milliyetçi ortamda doğmuştur.” (Martin, 2017:63).

Yapılan terör saldırısı Amerikan vatandaşlarında korku yarattığı kadar İslam dünyasına karşı nefret doğurmuştur. Bu nefret öfkeli bir batı toplumunda islamofobiye de tetiklemiştir. Bu bağlamda İkiz Kule saldırılarından sonra Amerikan Başkanı Bush’un yaptığı basın toplantısında gelen saldırıya karşılık olarak terörizmle savaşı ‘Haçlı Savaşı’ olarak duyurması batı dünyasında Müslüman-Hristiyan sınırını oluşturduğu söylemek mümkündür. (Uluç, 2009: 375).

1.2. Hollywood Sinemasında 11 Eylül 2001 Saldırıları

Dünya sinemasında en büyük etki alanına sahip olan Hollywood sineması, Amerikan hegemonyasının film endüstrisi alanındaki uzantısıdır. Susan Hayward’ın belirttiğı gibi egemen sinema ideolojiiyi perdeye taşır. Sinema doğası itibariyle de ideolojik bir aygıt olarak tanımlanmaktadır. (Hayward, 2012: 209) Hollywood, sinemayı kendi hegemonyasında yeniden inşa eder ve ticari kültür ile bilincin yayılmasında önemli katkılarda bulunur. (Erdoğan ve Alemdar, 2005:22) Diğer sanat dallarında olduğu gibi sinema da, toplumun kültürel ve ekonomik formlarından bağımsız değildir. (Erkan, 2019: 47)

Hollywood Amerika'nın dünya siyasetine bakış açısını da yansıtmaktadır. Amerika'ya düşman ya da dost olan ülkeleri Hollywood filmlerinde görmemiz mümkündür. 1963-1973 yılları arasında süren Vietnam savaşı, 8 Aralık 1941 Pearl Harbor saldırısının anlatıldığı ve bunu gerçekleştiren Japonlar, İkinci Dünya Savaşı, soğuk savaş döneminin karşı aktörü ve düşmanı olarak gösterilen Sovyetler, İran karşıtı filmler ve son olarak da 2001 ikiz kule saldırılarından sonra Ortadoğu'yu hedef alan yapımlar Amerika'nın siyasal hegemonyanın izdüşümünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla Hollywood, Amerika Birleşik Devletleri'nin siyasal düşüncesinden bağımsız kalamamıştır.

11 Eylül olayları ve saldırıları sonrası Hollywood'un ürettiği filmler Amerika'nın dünyaya yaklaşımı ve stratejisini anlamlandırma açısından birçok film çalışmasına kaynaklık etmektedir. (Ormanlı, 2015: 242). Eylül 2001 İkiz Kule saldırıları sonrası yapılan filmler bu anlamda önemlidir.

Kitle iletişim araçları günümüzde kültürel hegemonyanın kurulması açısından en önemli aygıtlar olarak gösterilmektedir. Özellikle sinema filmleri ulusal söylemi belirleyen politik iletişim biçimini konu edinmektedir. (İmançer, 2007:193) Nitekim saldırılar sonrası olayın baş aktörünün Usame Bin Ladin olduğu haberlerinin yayılmasıyla Amerika'da Arap ve Ortadoğulu Müslümanlara yönelik tepkiler yükselmiş; 11 Eylül olayları bir sinema türü olan "felaket" ve "terör" sinemasına da yeni bir boyut kazandırmıştır. (Tokatlıoğlu, 2012:97)

Filmlerde toplumsal algıyı görsel şovların yanı sıra alt metinlerle yönlendirmek sinema sanatının illüzyonudur. Dünya Ticaret Merkezi'ne yönelik terör eylemini konu edinen filmler toplumda kaos ve korku algısı oluştururken, terör eylemlerine karşı ülkelerini korumak için okyanus ötesine saldırmanın meşruluğunun alt zemini, siyasi söylemlerin yanı sıra filmlerle de desteklenmektedir. 11 Eylül olayları, ABD'nin Müslümanların yaşadığı coğrafyalar olan Ortadoğu'ya yönelik tutumu, özellikle Irak'a ve Afganistan'a yönelik askeri operasyonlar başlatması kuşkusuz Hollywood için Vietnam sonrası yeni bir zemin yaratmıştır. Senaryolar ve alt metinlerde bir dönemler Sovyetler ve hali hazırda Kuzey Kore düşman olarak ötekileştirilirken, El Kaide terör örgütünün üstlendiği ikiz kule saldırısından sonra siyasi aktörlerin söylemiyle yeni düşman Müslümanlar ilan edilmiş, paralel olarak bu söylem Hollywood'un yeni dilini oluşturmuştur. Baudrillard'ın belirttiği üzere Hollywood 2001 İkiz Kule Saldırısı'nı filmlerde yeniden üreterek gerçeği yeniden üretmiş dolayısıyla Amerika Birleşik

Devletleri siyasal hegemonyasını Ortadoğu'ya yapacağı karşı saldırılarla inşa etmiştir. (Baudrillard, 2011, 43)

1.3. Hollywood Sinemasında İslamofobi

Güliz Uluç, islamofobiyi, Müslümanlardan korkma ya da onlardan endişelenme olarak tanımlamaktadır. (Uluç, 2009:390) Toplumun yapısında tek bir ideolojinin olduğunu söylemek imkansızdır. Zira egemen olan ideolojilere muhalif olan ideolojiler de bulunmaktadır. (Yılmaz, 2008:63) İdeolojik olarak bakıldığında filmler toplumsal yaşamın söylemlerini doğrudan ya da dolaylı olarak sinemasal enstrümanlarla aktarmaktadır. (Gider Işıkman, N. 2009:178)

Amerikan Ticaret Merkezi'ne 11 Eylül 2001 yılında El Kaide tarafından yapılan terör saldırısı bu korkuyu büyütmeyle kalmayıp, hem Amerika hem de Avrupa'da Müslümanlara yönelik güvenlik tedbirlerinin şiddet boyutunu ve kullanılan enstrümanları değiştirdiği görülmektedir. Zira İkiz Kuleler Amerika'nın önemli ticaret simgesi olarak kabul görmektedir.

“Amerika Birleşik Devletleri kendi düşüncelerini dünyanın geri kalan kısmına kabul ettirmek için kitle iletişim araçları aracılığıyla kültürel bir hegemonya kurmaktadır. Bu hegemonyanın kurulmasında Hollywood sinema sektörünün önemi de yadsınamaz bir gerçektir. Hollywood filmleri bir taraftan Batı kültürüne özgü yaşam biçimini empoze ederken, diğer taraftan Amerikan hükümetinin milli güvenlik ideolojileri doğrultusunda savunmasının başlıca işlevlerini yerine getirir. Başka bir deyişle sinema bir yandan devlete tehdit olabilecek unsurları yansıtırken, diğer yandan devletin doğru davranışını halkın ortak bakışına sunar.” (İmançer, D. 2007:194)

İslam ülkelerinin dışında yaşayan Müslümanlar, İslamofobi nedeniyle sosyokültürel ve ekonomik olarak yaptırımlar görmüş, onlara karşı kullanılan dil de değişime uğramıştır. Nitekim medya aracılığıyla kullanılan üslup daha çok ötekileştirici olurken, ikiz kule saldırılarından sonra Amerika'da çekilen Hollywood yapımı filmlerde İslamofobiyi tetikleyen görsel ve söylemsel unsurlara rastlanıldığı görülmektedir. Douglas Kellner (2013: 67) 11 Eylül terör saldırılarıyla ilgili canlı televizyon programlarının ve takip eden günlerde saldırı görüntülerinin tekrar tekrar gösterilmesinin, bu saldırı olayının bir felaket filmine benzetilmesine yol açtığını ifade eder. Nitekim

Hollywood film yönetmeni Robert Altman da saldırı öncesinde görkemli terör saldırılarına model oluşturan felaket filmleri yaptığı için Hollywood film endüstrisini eleştirmiştir. Altman, Los Angeles ve New York'a uzaylılar tarafından yapılan saldırılar sonucu Beyaz Saray'ın yıkıldığı *Independence Day* (Kurtuluş Günü, 1996); alevler içinde kalan bir gökdelenin yanıp kavrulduktan sonra yerle bir olduğu *The Towering Inferno* (Gökdelende Panik, 1975), ve bütün bir şehrin yerle bir oluşunu konu alan *Earthquake* (Zelzele, 1975) gibi filmlerinin 11 Eylül saldırılarına model oluşturmuş olabileceğini ileri sürer (Kellner, 2013: 67).

İkiz Kule saldırıları büyük bir terör organizasyonu olarak kabul edilmektedir. Planlı şekilde gerçekleştirilen intihar saldırıları ticaret merkezinin yanı sıra Pentagon'u da hedef almıştır. Amerikan sineması, 11 Eylül saldırıları sonrasında Müslümanların yaşadığı Ortadoğu'ya odaklanır. Amerika'nın Ortadoğu'ya sınır ötesi saldırılarını meşrulaştırmak adına Hollywood, Müslümanların Amerika'ya terörist eylemlerde bulunacağına yönelik tehditkar unsurlar barındıran filmler üretmiştir. Akabinde İkiz Kule saldırısını anlatan filmlerin yanı sıra ABD'nin Irak'la yaptığı savaş ve Afganistan'a düzenlenen saldırıları batı gözüyle ele alan filmler bu serinin devamını getirmiştir. Filmlerden birkaç örnek vermek mümkündür: *Uçuş 93* (2006), *Dünya Ticaret Merkezi* (2006), *Örtülü Gerçek* (2007), *Krallık* (2007), *Syriana* (2005), *Yalanlar Üstüne* (2008), *Ölümcül Tuzak* (2008), *Yeşil Bölge* (2010), *Argo* (2012), *Zero Dark Thirty* (2012), *American Sniper* (2014).

11 Eylül Saldırıları ile ilgili çok sayıda film, belgesel çekildiği gözlemlenirken, bu felaketi konu alan ilk büyük çaplı Hollywood filmi *United 93* filmidir. Pennsylvania'ya düşen uçakta olanlar kurgulanırken, uçağın düşme anına kadar yaşanan olayların aşırı gerçekçi, ölçülü ve abartısız tasviri bu filmi diğerlerine göre daha ön plana çıkarmaktadır. Uçağı kaçırın dört Müslüman hava korsanı intihar eylemine başlamadan önce dua ederken gösterilmektedir. (Kellner, 2013:135).

United 93 aynı yıl vizyona giren yönetmenliğini Oliver Stone'un yaptığı *Dünya Ticaret Merkezi* (World Trade Center, 2006) 11 Eylül saldırılarını konu alan bir diğer önemli filmidir. Enkaz altında hayata tutunmaya çalışan fedakâr insanların öyküsü anlatılır. Connecticut'lu eski denizci Dave Karnes enkaz altında kalan iki polisi bularak imkânsız başarımıştır. Filmin sonunda Karnes'in bu eylemin intikamını almak için iki yıl Irak'ta savaştığı bilgisi verilir. Böylece eylemin fâili filmin kahramanlaştırdığı Karnes'in şahsında ABD'nin intikam duygusu aktarılır ve hatta pekiştirilir. Oliver Stone, vatansever

bir fedakarlık, cesaret ve inanç masalı anlatırken Amerika'nın belirsiz düşman duygusunu besleyerek, Bush politikalarına benzer bir biçimde, geniş kitleleri gerçekleştirecek saldırganlıklara hazır hale getirir (İmançer, 2007: 200).

BÖLÜM II

2. AMERİCAN SNİPER (KESKİN NİŞANCI) FİLMİNİN ÇÖZÜMLEMESİ

American Sniper (Keskin Nişancı) filmi, Tablo 1’de örneklenen modele göre, makro ve mikro yapılar açısından çözümlenmiştir. Keskin Nişancı filmi Amerika’nın 2001 İkiz Kule saldırılarından sonra çekilen filmlerdendir. Film, gerçek bir yaşam hikâyesine dayanması açısından da oldukça önemlidir. İkiz Kule saldırısından sonra Irak Savaşı’nda görev almış keskin nişancı Chris Kyle’ın yaşam hikâyesine dayanan filmde İslam kültürüne ve Müslümanların durumuna ilişkin terör metaforlarına yer verildiği gözlenmiştir. Filmin giriş sekansı ve jeneriği, mikro yapılar boyutunda ele alınmıştır. Filmde söylemi oluşturan ilk öge filmin giriş sekansı ve jeneriğidir.

2. 1. Mikro Yapılar

2. 1. 1. Filmin Giriş Sekansı ve Jeneriği

Film, anlatı çözümlemesinden önce ilettiği mesajlar açısından incelenmelidir. Filmin özetini veren giriş sekansı ve jeneriği iletilmek istenen mesajla ilgili önemli ideolojik bilgiler vermektedir. Filmin açılış jeneriği ezanla başlamaktadır. Ezanın sesini bastıran enstantane ise tankın paletleridir. Alt açıdan paletlerin ezdiği molozlar ise bir kültürün yok edilişiyle bağlantı kurarken, İslam’ın ilk namaz çağrısı olan ezanın ABD ordusuna ait tankın paletleri altına alınması da kurgusal bir metafor olmaktadır. Bu giriş jeneriği ile seyirciye tankın altında ezilenin İslam ve ona ilişkin değerler olduğu yönündeki ilk mesaj aktarılmaktadır. Ezan sesi İslam’ın, alt açıdan çekimlerle beyazperdeye yansıtılarak yıkıcı gücünün dehşeti arttırılan tank paletleri ise ABD’nin askeri ve endüstriyel gücünün göstergesi olarak kullanılmıştır.

Resim 1: Filmin giriş sekansı ve ABD'nin güç temsili

2. 2. Makro Yapılar

2. 2. 1. Filmin Konusu

Clint Eastwood'un yönettiği "Keskin Nişancı"da başroldeki Bradley Cooper'ın canlandığı Chris Kyle'in, keskin nişancılık yetenekleriyle Irak'ta yaşanan savaştaki kahramanlığı ele alınıyor.

SEAL komandolarından olan Kyle, Irak'a silah arkadaşlarını korumak için gönderilir. Başarılı atışları sayesinde cephede çok sayıda arkadaşının (asker) hayatını kurtarır. Nişancılığı ve başarısı yayıldıkça "Efsane" lakabını kazanır. Başarısı düşman hatlarında da duyulmaktadır. Bu nedenle düşmanları tarafından kafasına ödül konulmuştur. Ayrıca ev cephesinde de farklı bir savaş içindedir; dünyanın diğer ucundan iyi bir koca ve baba olmak için uğraş verir. Chris hem cephede düşmana karşı hem de Amerika'daki ailesine duyduğu özleme karşı savaş vermek zorundadır.

Chris, Irak'ta dört dönem savaşır ve SEAL'lerin "kimseyi arkada bırakma" yeminine bağlı kalır ancak, savaşın psikolojisini geride bırakmak zor olacaktır. Eşi Taya'ya (Sienna Miller) ve çocuklarına döndüğünde Chris esas savaşı geride bırakmadığını fark eder.

2. 2. 2. Film Çözümlemesi

Yönetmen Clint Eastwood, gerçek bir hikayeyi yeniden üreterek karşımıza çıkarmaktadır. Film, İslamın namaz çağrısı ezan ile başlamaktadır. Ezan sesi Amerikan tankının paletlerinin sesi arasında kaybolmaya başlar. Filmin adı “American Sniper” yazısı jenerikte Chris’in kullandığı uzun namlulu ve susturuculu keskin nişancı tüfeğinin namlusuna bindirilmektedir.

Resim 2: Film adının namluya bindirilmesi

Böylelikle izleyici filmin ilk sahnesiyle Chris’e odaklanmaktadır. Chris ile yardımcısı dam/çatının üstünde molozlara dönmüş şehrin içinden geçerken gözcülük ve korumalık yaparken şöyle bir konuşma geçmektedir ;

Chris: Burası tam bir sauna..

Yardımcısı: Buradaki tozun tadı tam bir köpek dışkısı gibi.

Chris: Sen o tadı bilirsin,

Yardımcısı: kapa çeneni (gülerek)

Filmin ilk sahnesinde köpek dışkısıyla Irak halkı arasında bir bağlantı kurulduğu görülmektedir. Keskin nişancının tüfeğinin dürbünüyle yerli halk izlenmektedir. Chris,

nişancı tüfeğinin dürbünüyle etrafı izlerken, askerlik çağında birinin çatıda telefonla konuştuğunu telsizle bildirir. Çatıdaki Iraklı birden uzaklaşır. Chris bu durumu da telsizle anons ederken, Chris'in nişancı dürbünü aşağı tilt yaparak kapıya doğrulur; kapıdan burka giymiş kadın ve çocuk çıkar. Kadın ve çocuğun kapıdan çıkışı nişancı dürbünüyle ekrana yansıtılmaktadır. Görüntü izleyiciyi kurbanla dayanışmaya çağırırken film ise onu genel olarak suçlunun yerine oturtmakta rol üstlenirken, filmin kendisi eylem iken durağan görüntü ise bir eylemin sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. (Assheuer, 2013: 179)

Yönetmen Eastwood, dürbün ve izleme durumunu öznel kamera planıyla (öznel dürbün) ekrana yansıtarak; izleyiciyi Chris'in gözünden filmin içine çekerek pasif konumdan avcı konumuna getirmekte, Iraklı kadın ve çocuğunu ise av durumuna düşürmektedir.

Fotoğraf 3: Dürbün (öznel)

Namlunun ucu evden çıkan burka giymiş kadın ve yöresel kıyafet giyen çocuğuna odaklanır. Yüzü dışında her yerini örten siyah giysiler giymiş bir kadın ile geleneksel giysiler içerisindeki erkek çocuğun nişancı dürbününün nişangahının tam ortasına yerleştirilmesi, radikal görüşlere sahip ya da böylesi bir yaşamı benimsemiş kadın ve çocuklar da dahil herkesin, hedefte olduğuna işaret etmektedir. Gündelik olarak kullanılan dil masum veya yansız değildir. (Derrida,1994:33)Kara çarşaf ve çocuğun

giydiği geleneksel kıyafet radikal dini görüşlere sahip Müslümanların düz değişmecesini olarak kullanılmıştır. Bireyin kişiliği yaşadığı toplumun içinde şekillenmekte ve bulunduğu toplumsal yaşamın normları tarafından oluşturulmaktadır. (Adanır,2003: 15)

Chris telsizden konuşmasını sürdürmektedir.

Chris: Bir kadın ve ocuk var ve konvoya doğru ilerliyorlar. Kolları sallanmıyor, kadın bir şey taşıyor. Bomba ıkardı, Rus malı bomba çıkardı ve çocuğa verdi.

Telsizdeki asker: Kadın ve ocuk mu dedin?

Chris: Görüyor musunuz, onaylar mısınız?

Telsizdeki asker: Olumsuz, kuralları biliyorsun karar senin.

Chris'in yanındaki yardımcı asker: Eğer yanılırsan seni mahvederler. Seni askeri hapishaneye gönderirler.

Chris tüfeğinin dürbünüyle kadını gözlerken, kadının bomba çıkarıp çocuğuna verdiğini ve bombanın Rus malı olduğunu telsizdeki kişiye söylemektedir. Burada Rusların geçmişten bugüne ABD'nin düşmanı olduğu ve kendilerine düşman olan ülkelere silah yardımı yaptığına dair mesaj vermektedir.

Chris karar verme konusunda vicdaniyla baş başa bırakılırken, eline bomba alıp konvoya koşan Irak'lı ocuk ise Chris'in tfeğindeki drbnde tam hedef olarak verilmektedir.

Fotoğraf 4: Hedefteki Iraklı çocuk

Chris'in vereceği karar ise müzik ve Chris'in nefes alıp vermesi ile gerilim havası yaratmaktadır. Gerilim flasback ile Chris'in babasıyla geyik avlama sahnesine geçer. Sahne, Chris'in küçükken avladığı geyiğe ilk kurşun sıkmasına bağlanır.

Fotoğraf 5: Chris'in geyik avlama sahnesi

Chris, geçmişe dönerken, geyik avladığı ilk ana babasının ona verdiği öğütleri aklına gelir.

Chris'in Babası: Harika atıştı evlat. Yeteneğin var. Bir gün iyi bir avcı olacaksın. Geyik sahnesinden sonra kilise ekrana gelir. Kilisede Chris ve ailesi vaaz dinlemektedir.

Fotoğraf 6: Chris ailesiyle kilisede

Din adamı: Burada kutsal kitapta birkaç kez Paul sınanır. İnançları sınanır. Bazen bunu hepimizin yapması gerekir. Biz tanrının gözleriyle göremeyiz. O yüzden planlarının büyüklüğünü anlayamayız. Hayatlarımız bir aynanın karşısındaki gizemli yansımalar gibi gözümüzün önünde açılır. Ama dirildiğimiz gün çok açık şekilde göreceğiz ve onun yöntemlerini anlayacağız. Hadi dua edelim.

Chris ailesiyle kilisede vaaz dinlerken, masada duran din kitabını gizlice cebine koyar. Kilise sahnesi Chris'in kiliseden çaldığı din kitabı İncil ile kurşun askerlerin yan yana durduğu sahneye bağlanır.

Fotoğraf 7: İncil ve Kurşun askerler

Holly Bible (Kutsal kitap) ve kurşun askerlerin yan yana olması, Amerikan askerlerinin ülkelerinin yanı sıra Hristiyanlığı da koruduklarını resmetmektedir. Kutsal kitap sadece din adamları tarafından korunması mümkün olmayan bir değerdir. Chris'in çocuk olmasına karşın kutsal kitabı kiliseden gizlice alabilmesi onun ne kadar korunmasız olduğuna, yanına kurşun askerler yerleştirmesi ise korunması için disiplinli bir orduya ihtiyaç olduğuna göndermede bulunur. Bu sahne aracılığıyla ABD'nin ve ordusunun dünya genelinde yürüttüğü askeri ve siyasi operasyonların kutsal bir görev olduğu mesajı verilir.

Kamera İncil ve kurşun askerlere dolly in yaparken, dip ses olarak bu kez babanın öğüdü verilmektedir:

Baba: Bu dünyada üç çeşit insan vardır. Koyunlar, kurtlar ve çoban köpekleri. Bazı insanlar kötülüğün bu dünyada var olmadığına inanmayı seçer. Kapılarında kötülükle karşılaşınca kendilerini korumayı bilmezler. Bunlar koyunlardır. Sonra bir de avcılar vardır. Şiddet kullanıp zayıfları avlarlar. Bunlar kurtlardır. Sonra bir de saldırganlık lütfedilen insanlar vardır. İçlerinde sürüyü korumak için bir dürtüleri bulunur. Bunlar ender bulunan bir türdür. Kurdu engellemek için yaşarlar, bunlar çoban köpekleridirler. Ve biz bu ailede koyun yetiştirmiyoruz ve kurda dönüşürseniz sizi fena pataklarım. Ama sevdiklerimizi koruruz. Biri seninle kavga etmek isterse ya da kardeşine dayılanırsa sana işi bitirme izni veriyorum. O zaman kim olduğunu biliyorsun. Amacını biliyorsun.

Militarist bir babanın oğlu olan Chris, babasının öğüdünü dinlerken, paralel kurguyla Chris'in kardeşinin ondan yaşça büyük biri tarafından dövüldüğü sahne verilir. Baba, üç çeşit insan öğüdünü anlatırken, Kurt olanın kim olduğu tarif edilirken bu sahne verilir. Çoban köpeği tanımlaması yapılırken ise Chris'in sevdiklerini koruyan, içinde koruma dürtüsü olan, ender rastlanan çoban köpeğiyle benzeşmesi Chris'in kardeşini döven kişiden kurtarıp o kişiyi dövmesi olarak verilmektedir.

Burada koyunlar sıradan Amerikan vatandaşlarının ve müttefik ülke halklarının, kurt düşman ülkelerin, köpek ise dünyanın koruyucu olarak konumlandırılan ABD devletinin onun ordusunun eğretilmesidir. ABD dünya genelinde yürüttüğü örtülü ya da

açık operasyonlar ile dünyada kötülük olmadığına inanan kardeşlerini, kötü avcılardan korumaktadır.

Film, Chris'in ahır kapısının dışında kovboy şapkasıyla boy planda, dip seste babanın "O zaman kim olduğunu biliyorsun; amacını biliyorsun" sesiyle bağlanır. Chris ahır kapısını kapatır ve ileriye bakar. Burada kapının kapatılması bir dönemin bittiğinin ve yeni dönemin başladığının habercisi olarak verilmektedir.

Amerika'nın ikinci körfez savaşı olarak tabir edilen, ikinci Irak operasyonunda yaşanan olaylara dayanan filmde keskin nişancı asker Chris Kyle'ın yaşamı ele alınıyor. 11 Eylül Ticaret Merkezi ve Pentagon'a terör saldırısı filmin olay örgüsünün başlangıcında kırılma noktası yaratmaktadır. Chris Kyle gönüllü olarak orduya katılmadan önce iyi giden bir ilişkiye sahip değildir. Sığır çobanlığı ve rodeo yaparak kardeşiyle gününü geçiren Chris Kyle, kız arkadaşıyla evlilik hayali kurmaktadır, fakat kız arkadaşı Kyle'in evinde ve yatağında onu Justin adında biriyle aldatmaktadır. Rodeo yarışmalarından dönen Kyle ve kardeşi durumu görür. Chris, kendini tutamayarak kız arkadaşıyla yatan kişiyi yumruklayarak evden atar. Kız arkadaşı da bu duruma tepki göstererek

Chris'e "Benden ne beklediğini bilmiyorum. Beni buraya sürükledin ve sonra kardeşinle her hafta sonu bir yere gidiyorsun. Bunu neden yaptım sanıyorsun. Bunu dikkatini çekmek için yaptım anlıyor musun."

Chris bu konuşma sonrası kız arkadaşına "Eşyalarını topla git" der.

Kız arkadaşı dakızarak eşyasını alır ve evden çıkarken Chris'e şunları söyler : "Rodeo yaptığın için kovboy olduğunu sanıyorsun. Sen kovboy değilsin. Sadece berbat bir ahır yamağısın. Ve yatakta da çok kötüsün."

Bu durum sonrası Chris, bira içerek, kardeşine "Belki kız haklıdır" der. Bu konuşma esnasında televizyonda rodeo yarışması verilmektedir ve ansızın yayına Amerikan büyükelçiliklerine yapılan saldırı nedeniyle ara verilir. Haber ekranında sunulan görüntüde Amerikan bayrağıyla bütünleşmiş kartal simgesi ve Amerikan bayrağının yas nedeniyle yarıya indirildiği gösterilir. Burada metinler arası bir gönderme söz konusudur. Televizyon, Amerika'yı temsil eden kartal simgesi ve yarıya inen bayrak. Chris, haber karşısında oturduğu yerden kalkar, haberi pür dikkat ayakta izler. Haberde: "Tanzanya, Darüsselam ve Kenya Nairobi'deki Amerikan elçiliklerinde patlatılan bombaların birilerinin Birleşik Devletlere karşı savaş açma girişiminin bir parçası olduğu

çok açık. Düşmanımızın kim olduğu hala netlik kazanmamıştır. Asıl amacın elçilikleri hedef alıp Amerikalıları öldürmek olmadığı açıkça ortadadır” denir.

“Yapılan saldırı sonucu Nairobi’de, patlayıcı yüklü bir kamyonu süren El Kaide mensupları Amerikan büyükelçiliğinin otoparkına yakın büyük bir bombayı patlattı, 44 büyükelçilik çalışanı (12 Amerikalı ve 32 yabancı uyruklu) dahil olmak üzere 213 kişiyi öldürdü ve ABD Büyükelçisi Prudence Bushnell de dahil olmak üzere 5 binden fazla kişiyi yaraladı. Dar es Salaam’da, patlayıcılarla dolu bir kamyonu süren teröristler, elçiliğin kapısını zorlayarak açmaya çalıştılar ve giriş binasına ateş etmeye başladılar ve daha sonra patlayıcılarını patlattılar. Patlama sonucu 11 kişi öldü ve 85 kişi yaralandı. Bombalamalar hem elçilik binalarına ciddi zarar verdi hem de yakındaki büroları ve işletmeleri yok etti.” (Rewardsforjustice,1999)

Haber metninde ideolojik bir söylem söz konusudur, düşmanın kim olduğu belli olmadığı vurgulanırken, birilerinin ABD’nin varlığından rahatsız olduğunu da gözler önüne sermektedir. Kamera, Chris’e alt açıdan başlayarak göğüs plandan baş plana kadar izler. Kamera hareketi ve kullanılan açıyla Chris, yapılan saldırı karşısında yılmayan, hatta daha da güçlenen Amerikan devletinin ve halkının göstergesi olarak belirir.

Fotoğraf 8: Haber sunumu

Fotoğraf 9-10: El Kaide tarafından ABD elçiliklerine yapılan saldırı

Amerikan elçiliklerine yapılan terör saldırıları sonucu öfkelenen Chris, orduya yazılmaya karar verir. Chris Zırhlı Birlikler Kariyer Merkezindeki ordu temsilcisiyle görüşürken, Chris'in arkasında Amerikan Deniz Kuvvetlerine ait afiş bulunmaktadır

Roland Barthes'ın Paris Match dergisinin kapağını süsleyen ‘‘Fransız bayrağını selamlayan siyahi asker’’ fotoğrafı çözümlemesine konu olan görselin bir benzeri *Keskin Nişancı* filminde elinde dürbünüyle gözetleme yapan siyahi asker olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki fotoğrafta da siyahi insanların yaşadıkları ülkenin eşit ve asıl vatandaşları olduğu vurgulanmaktadır. Afişte yer alan siyahi asker elindeki dürbünüyle hazır kıta beklemektedir. Bu durum tıpkı Roland Barthes'in Fransız askeri gibi afişteki siyahi asker de Amerika'nın büyük ve güçlü bir ülke olduğunu Amerika'nın tüm vatandaşlarını eşit gördüğü, renk ayrımı yapmadığını, herkesin gönülden sadakatle Amerika'ya hizmete hazır olduğunun eğretilmesi ile sunmaktadır.

Fotoğraf 11-12: Barthes'ın Fransız bayrağını selamlayan siyahi asker fotoğrafı ile ABD Deniz Kuvvetleri afişini süsleyen siyahi asker

Chris, Irak Felluce'ye görevlendirilir. Birinci görevlendirme esnasında ilk kez Irak'a gelen askerlere zırhlı araçta rütbeli asker bilgilendirme yapmaktadır.

Asker: “Felluceye hoş geldiniz. Ortadoğu'nun yeni vahşi batısı. El Kaide başınıza ödül koydu. Ve şimdi dünyanın dört bir yanından gelen aşırı dinciler onu alabilmek için sınırdan akıyor.”

Fotoğraf 13-14 Konvoydaki askerler

Vahşi batı kavramı Amerikan sinemasında Western filmlerinde karşımıza çıkmaktadır. Kızılderililere ait zengin toprakları onlardan almak için beyaz adamın western inşası batının istilasını sonlandırmış, soğuk savaşın bitmesi ve Amerika'nın

Ortadoğu'da söz sahibi olmak istemesi sonucu Amerikan siyasal hegemonyasıyla paralel olarak çalışan Hollywood karşımıza yeni bir vahşi batı olarak Ortadoğu'yu çıkarmaktadır.

Amerikan topraklarında istila edecek vahşi batı kalmadığından, yeni vahşi batı günümüzde kullanılan Amerikalı askerinin de ifade ettiği üzere Ortadoğu üzerine temellendirilmektedir. Amerika'nın artık yeni Vahşi Batısı Irak; Western kuşağı ise yeni savaş filmleri. Önceleri birinci ve ikinci dünya savaşları, Vietnam savaşı ve akabinde Rambo filmleri popüler iken, İkiz Kule saldırısı sonrası ise günümüzün Amerikan ideolojisini tasarlayarak temsil eden Ortadoğu konulu savaş filmleri popülerite kazanmıştır. Günümüz savaş filmlerinin westernlerden daha farklı ve daha heyecanlı olduğu konuşulmaktadır. Yeni teknolojiyle birlikte görsel ve işitsel efektlerin de sinemada etkin olması yeni savaş filmlerini çekici kılmaktadır. Atlar yerine teknolojiyle dizayn edilmiş zırhlı araçlar, şapka yerine kurşun geçirmez miğferler, tek atışlık tüfekler yerine modern hızlı makineli ağır silahlar, at üstünde koşan kovboylar yerine helikopterlerden indirme yapan askerler yeni vahşi batı Ortadoğu'nun yeni enstrümanları olarak Hollywood tarafından sunulmaktadır.

Çoban köpeği ve Chris benzetmesi, filmin ana temasında önemli yer tutmaktadır. Chris'in Iraklılara karşı savaşı, meşru bir zeminde çoban köpeği olarak inşa edilmektedir. Çünkü Chris sevdiklerini ve ülkesini korumak için asker olmuştur.

Filmdeki söylem analiz edildiğinde, babanın ve kilisedeki din adamının öğütleri karşımıza devletçi, militarist, dinsel olgular çıkarmaktadır. Bu kavramlar üzerinden üretilen söylemler, filmdeki Amerikan askerlerinin savaşı islamofobiyle mücadelede savunma mekanizması olarak kullanılıyor. Çocuk ve annenin vurulması da bu perspektifte meşru zemine oturtulmaktadır. Uluç'un da ifade ettiği üzere, batı İslam'ın kılıç zoruyla yayıldığını, Müslüman toplumların terör yanlısı gruplar olduğunu çeşitli medya araçlarıyla yaymaktadır. (Uluç, 2009)

Film, Iraklı çocuğun elindeki bombayla askerlerin bulunduğu konvoyu koşma anı ile Chris'in tetiği çekip çekmeme arasında vicdan muhasebesinde kalış anı ve çocuk ile annenin Chris tarafından vurulmasının meşru zemini için bölünmüş ve filmde Chris'in geçmişine gidilmek istenmiştir. Chris'in verdiği kararın hem dinsel olarak, hem de aileyi koruma adına doğru karar söylemiyle ele alınmıştır. Normal şartlarda Amerikan askerlerinin anne ve çocuğu vurmasının hem vicdan, hem yasalar gereği mümkün olmadığı ve böyle bir durumda Amerikan yasalarının geçerli olacağı da Chris'in

yanındaki askerin uyarısıyla ‘‘Eğer yanılırsan seni mahvederler. Seni askeri hapishaneye gönderirler’’ dillendirilerek verilmektedir.

Chris Irak topraklarında ilk hedefi ve ilk vicdan sesiyle elinde Rus yapımı bomba taşıyan çocukla karşılaşır. Chris bir çoban köpeği olduğunu düşünerek doğru bir karar verdiğiğine inanır ve Iraklı çocuğu öldürür. Çocuk vurulduktan sonra anne yarım kalmış işi tamamlamak için çocuğunun elinden düşürdüğü bombayı yerden alarak Amerikan askerlerinin üzerine atmaya çalışır. Çoban köpeği olan Chris, çocuğu vurmadan önce ikilem yaşarken, bu kez rahat bir nefes alır ve vicdanın sesiyle anneyi de öldürür. Chris, çocuk ve anneyi öldürerek arkadaşlarını korumuştur. Iraklı anne ise çocuğunu ölüme gönderdiği için vicdansız olarak resmedilmek istenmiştir.

Oysa Iraklı anne ve çocuğu, ülkelerini istila eden Amerikan askerlerinden korumak isterken vurulmaktadır. Yönetmen ise filmde kurgusal olarak anne ve çocuğu Ruslardan beslenen terörist olarak resmetmektedir. Film Amerikalı askerin gözünden ele alındığından dürbün göz seyirciyi asker olarak olayın içine çekmektedir. Chris’in anne ve çocuğu vurması bu nedenle haklı bir zemine çekilmek istenmektedir. Bunu meşru zemine oturtan da Chris’in atış sonrası telsizden aldığı tebrik konuşmasıdır.

Telsizdeki asker : İyi atıştı, çok iyi karardı. Evet öyle iyi görünüyorsun denizci.

Fotoğraf 15: Rus yapımı bomba taşıyan çocuğun vurulma anı

Fotoğraf 16: Çocuğu vurulduktan sonra bombayı yerden alan annenin vurulma anı

Chris operasyon sonrası uyuduğu hangara gelir. Silahını asar. Hangarda bulunan diğer asker ise çizgi roman okumaktadır. Chris'i atışlarından dolayı tebrik ederek öldürdüğü kişileri eril bir dil kullanarak bekaret bozmakla benzeştirir. Bekaret bozmak eril düzen içerisinde erkeğin, kadın üzerindeki mutlak hakimiyetini işaretleyen bir pratiktir. Chris'in erkekliği, karısı tarafından aldatılarak sorgulanır hale getirilen, eksik bir erkekliktir. Dolayısıyla kadını ve çocuğu ABD askerine saldırmaya teşebbüs ettiği sırada öldürerek bu eksikliği gidermiş ve zedelenen erkeklik onurunu büyük ölçüde onarmıştır.

Asker: Dışarıda iyi iş çıkardığını duydum. Matley gelip bekaretini bozduğunu söyledi, doğru mu bu?

Chris: Bir çocuk vardı. Daha vücudunda kılı bile yoktu. Annesi ona bir bomba verdi. Oraya askerleri öldürmeye yolladı. Ben daha önce böyle kötülük görmedim.

Asker: Hey dinle o çocuk 10 deniz piyadesini öldürebilirdi.

Chris: Evet ama onu ben öldürdüm.

Asker: Görevini yaptın. Hikayenin sonu.

Chris: Evet ama birinciyi böyle hayal etmemiştim.

Amerikalı asker ile Chris'in konuşmasında 10 Amerikalı askerinin canının bir Iraklı çocuktan daha değerli olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca Chris'in Iraklı annenin çocuğu için kötülük yaptığı belirtilmekte, Chris'in çocuğa annesinden daha çok üzüldüğü gösterilmektedir.

Felluce sokaklarında askerler operasyon yaparken, Amerikan askerlerinin üzerine hızlıca sürülmekte olan bombalı araç gelmektedir. Irakta 2001-2014 yılları arasında 1440 canlı bomba eylemi yapıldığı görülmektedir. (Şimşek, 2016) Chris her zamanki gibi iyi bir konumda durmakta ve arkadaşlarını korumaktadır. Askerler aracı fark eder ve araca ve sürücüye ateş etmeye başlamaktadırlar. Chris keskin nişancı tüfeğiyle bombalı aracın sürücüsünü alnının ortasından vurur. Chris'in vurduğu sürücünün sağ elinde tespih ve bombayı patlatacak mekanizma yer almaktadır. Burada tespih Müslümanların kullandığı bir simge olarak karşımıza çıkmaktadır. Tespih Müslümanlığı temsil etmektedir. Chris yine arkadaşlarını terör eylemine karşı korumakta başarılı olmuştur.

Fotoğraf 17: İntihar saldırısı gerçekleştirecek araç

Fotoğraf 18: İntihar bombacısı ve elinde tespihle bomba mekanizması

Chris yine bir görevde arkadaşlarını korumaktadır. Felluce'de bir evde siper alan Chris'in sağ tarafında yerde çerçevesiz Kabe fotoğrafı durmaktadır. Kabe Müslümanların hac farızasını yerine getirdiği kutsal mabettir. Müslümanların kıblesi ve Hz. İbrahim'in inşa ettiği yer olarak Müslümanlar için büyük önem arz etmektedir. Müslümanlar evlerinde Kabe'nin fotoğraflarını duvarlara asmakta ya da dolap üstlerine koymaktadırlar. Kabe'nin fotoğrafı da Müslümanlar tarafından önemsenmektedir. Chris'in nişan aldığı yerde ise Kabe'nin fotoğrafı yere bırakılmaktadır. Kabe, İslam'ı ve Müslümanlığı temsil etmektedir. Burada Müslümanlara ilişkin kutsal değerlerin bir Hristiyan asker tarafından alaşağı edildiği gösterilmektedir.

Fotoğraf 19: Kabe fotoğrafı yerde

Suriyeli keskin nişancı Mustafa, Iraklıların kahramanı olarak temsil edilmektedir. Mustafa, Amerikalı askerleri kafasından vurmakta, Chris'in de rakibi olarak gösterilmektedir. İki peygamberin de ikinci isimleri olarak Hristiyanlık-Müslümanlık temsili olarak sunulan Chris ve Mustafa'nın mücadelesi, Hz. Muhammed ile Hz. İsa'nın dolayısıyla da tüm Müslüman ve Hristiyanların mücadelesi olarak işaretlenmektedir.

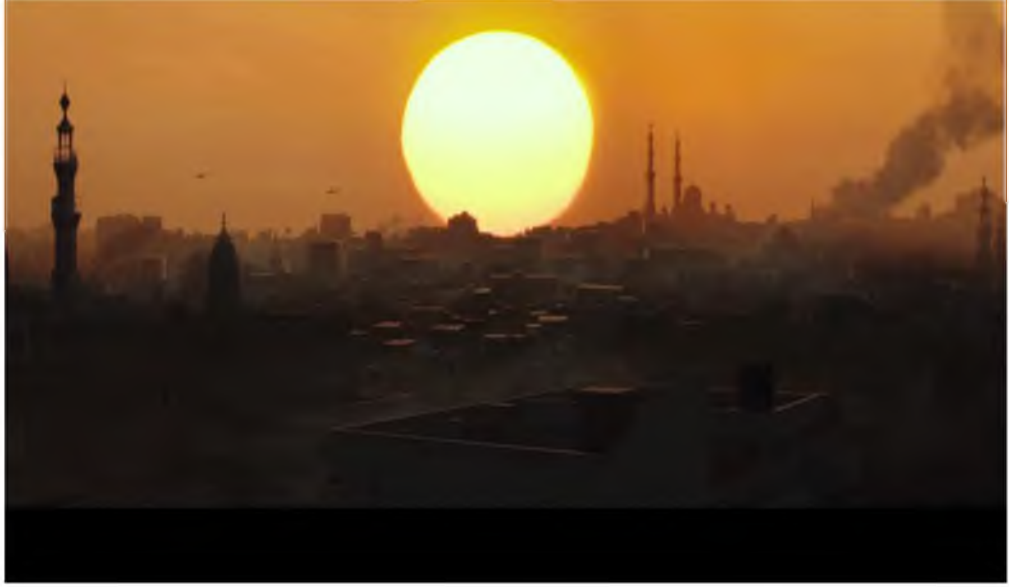
Mustafa, sabah ezanıyla birlikte şafak operasyonu yapmak isteyen Amerikan askerlerini Haç sembolünün olduğu camdan vurmaktadır. Haç Hristiyanlığın sembollerindedir. Müslümanların gözünden haç sembolünün bulunduğu demir parmaklıktan Amerikan askerinin vurulması, İkiz Kule saldırılarını Haçlı savaşına benzetenlerin görüşünü haklı çıkarmak için bir gösterge olarak sunulmaktadır. ABD Başkanı George Bush, 11 Eylül'deki intihar saldırılarının ardından teröristlere karşı "Haçlı Seferi" başlattığını duyurmuştur.

Keskin Nişancı Mustafa'nın sabah ezanında Amerikalı askeri öldürmesi önemli bir sorunsala göndermedir. Müslümanlar için ezan önemlidir ve çoğu İslam ülkesinde ezan okunduğunda ezana saygı gösterilir çünkü ezan en önemli dini pratik olan namaza çağrıdır. Mustafa'nın sabah ezan okunurken, ezan sesi eşliğinde Amerikan askerlerini öldürür şekilde ekrana getirilmesi, İslam'ı şiddet ve terör hareketlerine motivasyon sağlayan bir din olarak gösteren İslamofobik anlatıyla oldukça uyumludur. Bu şekildeki bir kurguyla ezan, namaza yönelik bir çağrıdan çok öldürmeye yönelik bir çağrı olarak etiketlenmektedir.

Fotoğraf 19: Mustafa'nın Amerikalı askeri vurma anı

Gün aydınlanırken Felluce'de işgal altında kalmış minareler ve şehir görüntüsü oldukça önemlidir. Savaşın getirdiği yıkım ve günün aydınlanmasıyla ortaya çıkmaktadır. Amerikalı askerin vurulma anından sonra bu görüntünün gelmesi, izleyicide vurulan Amerikalı askerin kanının yerde kalmadığı, duman altında kalmış şehir görüntüsüyle gösterilmektedir.

Fotoğraf 20: Gün aydınlanırken işgal altında kalmış minareler ve şehir görüntüsü

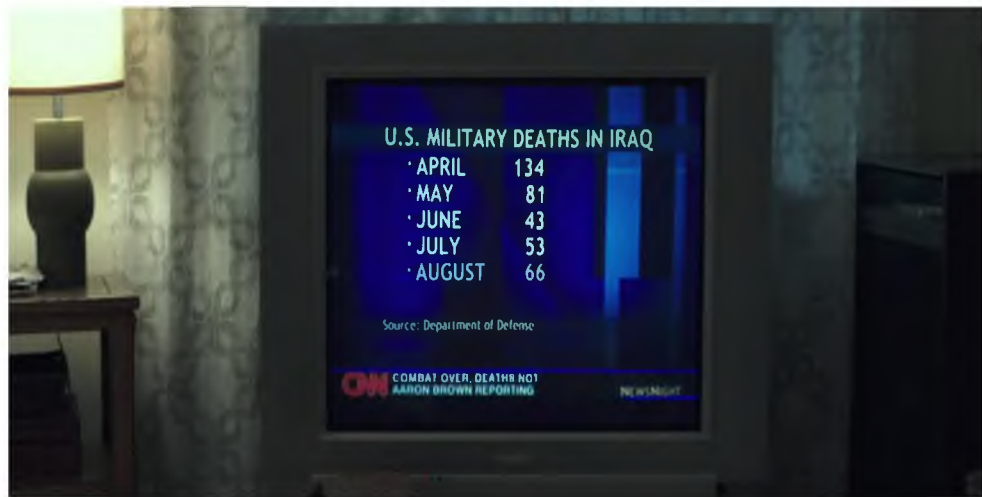
Fotoğraf 21: Chris'in savunma anı

Chris'in vurduğu Felluce'linin eşi şikayette bulunur. Kocasının Kur'an taşıdığını ve silah taşımadığını bildirir. Chris'in bu konuda savunması istenir. Savunma esnasında;

Chris: “Kur’an neye benziyor bilmiyorum. Ama ne taşıdığını söyleyeyim. Preslimetal 7.62 mermi atar ve bir AK 47’ye benziyordu. Ne taşıdığını sen söyle.”

Chris’in Kur’anı tanınamaması, hem İslam’ın kutsal kitabını hem de ona inanan Müslümanları yok saydığına, başka bir ifadeyle onları insan olarak kabul etmediğine işaret etmektedir. Chris’in bu temsili, aynı zamanda ülkesinin Müslümanlara bakışının da temsildir. Öldürdüğü kişinin Kalaşnikof olarak da bilinen AK-47, 7.62 mm Sovyet yapımı piyade tüfeği taşıdığını belirtmesi ise hem Müslümanların kutsal kitabının silah olduğuna hem de Kur’anı Kerim’in şiddeti onaylayan bir kitap olduğuna göndermede bulunur. Böylece Kur’anı Kerim ve ona inananlar şiddet yanlısı kişiler olarak gösterilerek dünya barışı için yok edilmesi gereken kişiler olarak işaretlenir. Böylece onların öldürülmesi meşru bir temele oturtulmuş olur.

Chris, operasyon öncesi eşiyle telefonda konuşur. Chris’in hamile olan eşi Chris’i özlemektedir ve onun için endişe duymaktadır. Telefonda Chris’le konuşurken ekrana Irak’ta hayatını kaybeden Amerikan askerlerinin istatistiği CNN tarafından yansıtılır. Chris’e babasına ulaşmasını ve kardeşinin de Irak’a gönderildiğini söyler. Chris bundan sonra yüksek yerlerde beklemek yerine askerlerle birlikte operasyona başlar. Hem kardeşini korumak ister, hem de takımını yerde daha iyi koruyacağını söyleyerek keskin nişancılık görevini yerde de yapabileceğini katıldığı operasyonlarda kanıtlar.

Fotoğraf 22: Irakta Birleşik Devletlere ait öldürülen asker sayısı

Fotoğraf 23: Hedeflenen kişinin kim olduğuna dair sunum yapılırken

Chris, bir sonraki operasyon öncesi arkadaşlarıyla birlikte Albay John Gronskey tarafından bilgilendirilmektedir. El Kaide terör örgütünün kurbanlarına yönelik yaptığı kafa kesme görüntüsü sunumda askerlere gösterilmektedir. Elinde bıçak tutan kişinin Ürdünlü militan olduğu, sunum yapan Komutan Albay John Gronskey tarafından söylenmektedir. Bin Ladin tarafından finanse edildiği, Bin Ladin tarafından eğitildiği Bin Ladin'e çok sadık olduğunu anlatan Amerikan askeri, bu kişinin Musab Al Zarqawi olduğunu söylemektedir.

Fotoğraf 24: Musab Al Zarqawi

Fotoğraf 25-26: Musab Al Zarqawi gerçek fotoğrafı ve Amerikan askerleri tarafından öldürüldüğünü gösteren fotoğraf (Zarqawi 2006 yılında bir hava saldırısı sonucu öldürülmüştür.)

Filmde El Kaidenin Irak sorumlusu Musab Al Zarqawi'nin gerçek fotoğrafının kullanılması (fotoğraf 24) dikkat çekmektedir. Irak'ta görev yapan radyo anteni tamircisi Amerikalı vatandaşın aynı zamanda filmde kafası kesilen Amerikalı (fotoğraf 23) olarak gösterilmesi de bu açıdan önem arz etmektedir. Öte yandan Zarqawi hakkında bilgi veren Albay Gronskey Vietnam'dan sonra en büyük şehir saldırısının parayla beslenen, iyi eğitilmiş El Kaide militanlarıyla gerçekleştirildiğine dikkat çekmektedir. Zarqawi ve yardımcılarının Amerikan askerlerinin en büyük önceliği olduğu, Irak'a istila amaçlı değil El Kaide militanlarıyla savaşmak için geldiklerini belirtmek için yeniden bir meşru söylem karşımıza çıkmaktadır.

Gus Martin (2017,39) El Kaide'nin faaliyet profilini şöyle özetlemektedir: Taraftarları: Adanmış Müslümanlar, Amaçlar: Dünya Çapında İslam Devrimi, Yöntemler: İyi Planlanmış bombalı eylemler, yerli ayaklanmalar. Hedef Grup: Batı; seküler İslami hükümetler.

Fotoğraf 27-28: Albay John Gronskey'in filmdeki canlandırması ve kendisi

Fotoğraf 29: Kufi yazıyla Allah yazısı motifi

Filmde dini semboller yoğun olarak kullanılmaktadır. Chris ve arkadaşı görev sırasında Kufi diliyle Allah yazan yerden Müslüman olan Irak halkını hedef almaktadır. Ayrıca filmde gösterilen teröristlerin sakallı olması da özellikle radikal görüşlere sahip Müslümanların düzdeğişmeci olarak kullanılmaktadır.

Chris, Kufi diliyle yazılmış Allah yazısı süslemeli damdan arkadaşlarının vurulmasına tanık olur ve yerinden kalkarak yanındaki arkadaşına “Ben gidip piyadelerle evi temizleyeceğim. Geliyor musun? Seni aşağıda görmezsem eğer bir daha gözüme gözükme” diyerek piyadelerin yanına iner.

Chris, temizlik vurgusu yapmaktadır. Temizlenmesi düşünülenler, onlara ateş eden Iraklılardır. Temizlemek, genellikle öldürmenin eğretilmesi olarak kullanılan bir kavramdır. Evdeki kirli eşyalar veya yüzeyler ile kötülüğe bulaşarak kirlenmiş olduğu düşünülen insanlar arasında bir benzerlik ilişkisi kurularak evdeki kirli eşyalar gibi bunların da dezenfekte edilmesi gerektiğine işaret eder. Burada Chris'in temizlik yapacağını belirtmesi radikal düşüncelerle beyinleri kirlenen Iraklıları öldüreceğine işaret etmektedir.

Fotoğraf 30: Zarqawi'yi arayan Amerikalı askerler Şeyh'in evini basar

Zarqawi'yi Felluce'de bulmak isteyen Amerikan askerleri binaları, evleri tek tek basar. Askerin kapısını kırarak girdiği evde ise hayatın normal bir şekilde devam ettiği anlaşılmaktadır. Evin içindeki eşyalar, duvardaki kilim, masalarda duran örtüler yaşamın normal şekilde işlediğine işaret etmektedir. Amerikalı askerlerin ise ansızın evin kapısını kırarak içeri girdikleri görülmektedir. Bu baskınla, Amerika'nın Irak'ı işgali olarak metefor kurulmasında sakınca gözükmemektedir.

Baskın yapılan evde, Şeyh olarak gösterilen kişi Amerikan askerlerine onlara bir şey yapmaması için yalvarmaktadır. Amerikan askerlerinin onlarla görüşüğünü Zarqawi'nin birinci adamı Kasap'ın bilmesi halinde öldürüleceklerini söylemektedir. Kasap (Emir Alafanus) olarak bilinen kişi öldürmekten zevk alan, onlardan olmayanı, yardım etmeyi ve Amerikalılara bilgi verenleri matkapla delen bir iblis olarak verilmektedir. Kasabın bulunması için yardım edecek olan Şeyh ise Amerikan

askerlerinden 100 bin dolar istemektedir. Bu yardımı ancak para karşılığı yapabileceğini söylemesinde ise Iraklıların Amerikalı askerlere ancak parayla yardım eden düşük ahlaklı kişiler olduğuna yönelik bir eğretilme söz konusudur. Şeyh, Chris'e kasabın varlığını ispatlamak için Fatma adındaki karısının kesik kolunu göstermektedir. Chris, ikna olmak için Şeyh'ten yine bir şey istemektedir. Şeyh kasabın gerçek adının Emir Alafanus olduğunu söyler.

Fotoğraf 31: Kasap tarafından kolu kesilen Fatma

Zarqawi'nin bir numaralı askeri Felluce'de yaşayan bir şeyh tarafından iblisin oğlu, kasap, cellat olarak nitelendirilmektedir. Burada din adamı olarak önemli sayılan Şeyh'in El Kaidenin yaptıklarını benimsemediği gösterilmektedir.

Fotoğraf 32: Caminin karargah yapılması

Chris Şeyh'ten aldığı bilgiyi Askeri istihbaratla paylaşırken, askerlerin bulunduğu yerin cami olduğu duvar süslemelerinden ve duvar köşelerinden anlaşılmaktadır. Burada Amerika'nın İslam dinindeki kutsal yerlere değer vermediği ve amacının dışında kullanılarak dini mabedin yok sayıldığını göstermektedir.

Chris ve askerler Şeyh'le görüşmeye giderken, Iraklıların kahramanı olan Suriyeli keskin Nişancı Mustafa, dam üstünde hedef almaktadır. Kamera, Mustafa'nın giydiği ayakkabıdan Dolly yaparak Mustafa'nın yüzüne gelmektedir. Burada Mustafa'nın giydiği ayakkabının markası Nike olarak karşımıza çıkmaktadır. Nike marka ayakkabı, Amerikan endüstrisinin gücüne göndermede bulunmakta ve Ortadoğu'da Amerika'ya karşı savaşan radikallerin dahi Amerikan ürünleriyle yaşamlarını sürdürdüklerini belirtmektedir. Başka bir ifadeyle Amerikalılar olmasa ayaklarına giyecek bir ayakkabı dahi bulamayacak kişiler nankörlük ederek Amerika'ya karşı savaşmaktadır. Dolayısıyla bu kendilerine dahi faydası olmayan, işe yaramaz nankörleri öldürmek meşrudur.

Fotoğraf 33: Mustafa ve Nike ayakkabı (Detay Plan)

Fotoğraf 34: Mustafa ve Nike ayakkabı

Mustafa'nın elinde Rus yapımı keskin nişancı tüfeği kanas bulunmaktadır. Dragunov (Kanas) Sovyetler Birliği yapımı yarı otomatik, uzun menzilli keskin nişancı tüfeği olarak bilinmektedir. Mustafa'nın kafasına bandana sardığı ve bu tarz kullanımın Rambo'ya ait olduğu görülmektedir. Burada da Amerikan kültürünün gücüne işaret edilmekte, en azılı düşmanlarının dahi onun kültürel egemenliğinden kaçamadığına işaret edilmektedir.

Fotoğraf 35: Mustafa'nın kullandığı keskin nişancı tüfeği (Dragunov)

Kasap, Şeyh'in Amerikan askerleriyle işbirliği yaptığını öğrenir. Mustafa, Chris ve ekibinin Şeyh'e ulaşmasını engellemek için zırhlı araç sürücüsünü ve beraberindeki 3 kişiyi tüfeğiyle öldürür. Kasap, Şeyh'in çocuğunu alarak elindeki matkapla boş bir alana götürür. Şeyh, Kasap'a çocuğunu öldürmemesi için yalvarmaktadır. Kasap ise acımasız

ve korkusuzluğunda kararlılığını göstermek adına nefretle Şeyh'in çocuğunun önce bacağını matkapla delmekte, sonrasında ise öfkesini çocuğun kafasını matkapla parçalayarak kismaktadır. Çocuğunu kurtarmak isteyen Şeyh ise Kasap'ın adamları tarafından öldürülmektedir. Mustafa da Kasap'ı korumak için çatılarda mevzi alarak Amerikan askerlerini gözetlemektedir.

Fotoğraf 36: Kasap elinde matkapla Şeyh'in oğlunu öldürmeye hazırlanırken

Fotoğraf 37: Kasap, çocuk ve şeyh

Fotoğraf 38: Kasap, çocuğun kafasını matkapla delmektedir

Chris en son yaşanan başarısız operasyondan sonra evine dönmüştür. Eşi hamile olan Chris, Irak'ta yaşadığı psikolojiyi atmadığını çim makinesinin sesine irkilmesiyle göstermektedir. Chris eşiyle doktordan döndükten sonra aracında eşiyle konuşmaktadır:

Chris: Bir savaş oluyor, insanlar ölüyor. Kimse ondan bahsetmiyor. Ama sanki olmuyor gibi. Herkeste cep telefonu. Herkes basit ve güzel hayatlarımızı yaşıyoruz. Haberlerde bile yok. Çok güzel. Kimse umursamıyor. Bir savaş oluyor ve ben alışverişe gidiyorum. Şimdi orada olmam lazım. Bir şey yapmam lazım.

Amerika'nın güvenliğini sağlamak için Irak'ta savaşan ve halkın güvenliğini koruduklarını düşündükleri idea için mücadele eden Chris, Irak'ta verilen savaşın Amerikan halkınca çok önemsenmediği gerçeğiyle yüzleşmektedir.

Chris Amerika'ya döndüğünde televizyonda Amerikan askerlerinin vurulma görüntülerini görür ve karısı Taya'yla konuşur:

Chris: Öldürdüklerini kaydeden bir keskin nişancıydı o. Adı Mustafa. Videoları sokaklarda satıyor. Bunlar Amerikan askerleri Canım onlar vahşi insanlar. Onlar kahrolası vahşiler.”

Suriyeli keskin nişancı Mustafa, öldürdüğü Amerikan askerlerinin görüntülerini televizyonda yayınlayacak kadar ahlaksız ve acımasız olarak gösterilmek istenirken, Chris ise çoban köpeği benzetmesiyle, İncil'deki kurtarıcı olarak tanımlanmakta, ve Amerikan askerlerini Amerika'ya karşı savaş açan Müslümanları öldürerek koruyan bir

kurtarıcı olarak gösterilmektedir. Mustafa, aslında Irak halkının içindeki direngen yapıyı ayakta tutmak için bir efsane olarak yaşamaktadır. Hollywood sinemasında ise efsanelerin Amerika dışında bir coğrafyada çıkmasına müsaade edilmez.

Fotoğraf 39: Mustafa'nın öldürdüğü Amerikan Askerlerinin görüntüleri

Chris evinden iki hafta sonra yeniden savaş alanına döner. Chris, uçaktan indiğinde yüzünde mutlu bir ifade ve gurur yatmaktadır. Chris, evine dönen askerler arasında kardeşini görür ve onun yanına gider. Kardeşi ise savaşın yarattığı psikolojinin etkisiyle ürkek bir tavırla kardeşine döner ve şöyle der:

Kardeşi: Sen bizim kahramanımızsın. Hep öyle oldun. Efsanesin sen. Yoruldum dostum. Artık eve dönüyorum. Burası lanetli bir yer.

Fotoğraf 40: Chris ve Kardeşi

Komutanı olan albay, Chris Irak'a geri döndüğünde onlar için şöyle der: “Yeni bir oyun kitabımız var. Son 10 senedir direnişleri inceliyorum. 200 yıldan beri atılan her taştan haberdarım. Bu savaşlar düşmanımızın zihninde kazanılır veya kaybedilir.”

Komutanın 200 yıl boyunca Ortadoğu'da yaşanmış tüm olayları bildiği ve bu coğrafyanın kültürel, sosyolojik, siyasi ve askeri DNA'sını çözümleyerek yeni bir oyun kuracakları vurgulanmaktadır. Amerika'nın Irakta olması da bir anlamda bu oyunun çok önceden kurulduğuna dair hakikati ortaya koymaktadır.

Komutan Chris'e, başına ödül konulduğunu söyler ve haçlı haçının yer aldığı Arapça Chris'i öldürene 180 bin dolar verileceği yazan metni gösterir. Bush'un da ifade ettiği üzere İkiz Kule saldırıları, Müslüman ve Hristiyanlar arasında tarihte yaşanmış bir haçlı seferine benzetilmektedir. Bunu bu filmde yer alan göstergelerle anlamaktayız.

Fotoğraf 41: Chris'e ödül konulan haçlı temsili ilan

Chris yeniden operasyon bölgesine döner. Chris bu kez bir ekip kurmak için Irak'a gelmiştir. Komutan Chris'e : “Anladığım kadarıyla bir özel tim oluşturmak istiyorsun. Kasabı avlamak için. Operasyon bölgesiyle ilgili bilgiler aldık. Bu vahşilerin içine tanrı korkusu salmanı istiyorum. Ve o adamı bulmanı...”

‘Tanrı korkusu salmak’. Chris’e atfedilen yeni görev tanrı korkusu yaratmak; burada dini görev tebliğ edilmiş gibi Chris’e savaşması emredilmektedir. Chris adamlarıyla toplantı yapar ve masadan kalktıktan sonra “Gidip şu alçağı haklayalım” der.

Alçak olarak nitelendirilen kişi ise Kasap'tır. Kasap, Iraklıları temsil etmekte ve acımasız biri olduğundan vahşi olarak değerlendirilmektedir.

Operasyon öncesi Chris ekibini toplar ve konu hakkında bilgi verir. Masa dağıldıktan sonra arkadaşı Chris'e şunu söyler "Burada yaptıklarımıza inanmak istiyorum".

Chris ise Amerika'ya Irak'tan kötülüğün yayıldığını ve Amerikan halkını korumak için Irak'ta olmaları gerektiği yönünde şunları söylemektedir: "Burada kötülük var. Onu gördük... Bu alçakların San Diego ya da New York'a gelmelerini mi istersin? Bu topraktan çok daha fazlasını koruyoruz". Chris'in tutumu Amerika'nın Ortadoğu'yu şekillendirmek için kendi güvenliklerini öne sürdüğünü ve Irak'ta yapılanları Amerikan halkının güvenliği" ne bağlayarak meşru zemine çektiklerinin ifade biçimi olarak karşımıza çıkar.

Chris ve adamları Kasap'ı bulmak için operasyona başlar. Felluceli birinin evine girerek evdekilere Kasap'ın fotoğrafını gösterip onu tanıyıp tanımadıklarını sorar. Evdekiler fotoğrafa bakıp tanımadıklarını söylerler. Chris onlara, bilgi verene kadar evlerinden ayrılmayacaklarını söyler ve ekip arkadaşlarına pencereden belirlenen yeri izlemelerini ister. Saatler geçer ve evin reisi kurban bayramı yemeğine Chris ve diğer Amerikan askerlerini davet eder. Irak'ta kurban bayramında bombaların patladığını görmekteyiz. Chris, yemek teklifini kabul eder.

Chris yemek masasında, Iraklının çocuğuna ders anlattığı sırada çatalı yere düşürür. Yerden çatalı almaya çalışırken dirseğinde yara izine rastlar. Chris, o kişinin silah kullandığını ve nişancı olduğunu anlamaktadır. Bunun üzerine Chris durumu fark ettirmeden evi aramaya başlar.

Fotoğraf 42: Iraklı'nın dirseğindeki iz

Chris, evin içinde yere yapılmış özel bir bölmede silah ve mühimmat bulur. Iraklıyı boynunu tutarak yemek masasından silahların olduğu yere getirir. Chris Iraklıya şunları söyler: “ Bunları gördün mü mücahit. Gördün mü?”

Fotoğraf 43 Iraklı'nın evinde gizlenmiş silahlar

Chris, onları kurban bayramı yemeğine davet eden Iraklıya mücahit demektir. Mücahit, tanımlaması El Kaide Terör örgütünün üyelerinin yaptığı saldırılar karşısında kullandıkları sıfattır. Kurban bayramında Chris'in yemek yedikleri yerin hücre evi olduğunu fark etmemesi durumunda ‘kurban’ olacaklarını göstermektedir. Ayrıca gösterilen bu olayla, Müslümanlara asla güvenilmeyeceği, onların dini bayramlarında bile sizleri öldürebilecekleri üzerine bir güvensizlik aşılacaktır. Mücahit olarak tanımlanan kişiye 3 seçenek sunulur. Birinci seçenek esir kampı, ikinci seçenek Irak

mahkemelerinde yargılanacağı, üçüncü seçenek ise Kasap'un bulunduğu 'Restoran'a (Kasap'ın bulunduğu yer) giderse yaşayabileceği tercüman aracılığıyla anlatılır. Tercih Iraklıya bırakılır. Iraklı, kendi tercihiyle Amerikan askerlerini restorana götürür. Restoran olarak nitelendirilen yer aslında Kasap ve adamlarının kaldığı mekandır, restoran olarak hizmet vermez. Kasap ve adamları burada "Yenilecek, yemek" olarak kodlanmıştır. ABD askerleri için onlar bir yemektir. Iraklı, kapıdaki kişiyle konuşarak durumu anlatır. Amerikan askerlerine kapıyı açan kişi ışıkların sönmesiyle birlikte ateş etmeye başlar. Iraklı ölen arkadaşının silahını ateşlemek üzereyken vurulur. Ayrıca, ABD askerinin nişan aldığı tüfeğin dürbününde kırmızı işaret göze çarpmaktadır. Yine hedefteki kişi Müslüman bir Iraklıdır. Kızıl haç dürbündeki kırmızı nişan olarak temsil edilmektedir. Kasap bulunduğu yerden küçük bir delikten kaçır. Çatışma yoğun olarak yaşanır. Küçük delikten kaçan kasap metafor olarak sıçanla (fare) eş değer tutulmaktadır. Üstelik kasap ABD askerleriyle çatışmaktan korkan, sadece zayıf-güçsüz kişileri öldürme cesaretine sahip biri olarak gösterilir ve kaçtığı aracın patlatılması sonucu öldürülür.

Fotoğraf 44: Dürbündeki kırmızı işaret

Filmde Iraklı kadınların hepsinin başı örtülü olarak gösterilmektedir. Burka giyen kadınlar, Amerikan askerlerini bir düşman olarak göstermektedirler. Kasap'ı yakalamaya çalışan Chris'i evinin penceresinden gören Iraklı kadın, perdeyi kapatarak Suriyeli Müslüman nişancı Mustafa'ya bilgi vermektedir.

Fotoğraf 45 Irak'lı kadın Mustafa'ya telefon açmaktadır

Mustafa, gelen telefonla birlikte hazırlığını yapmaktadır. Mustafa, bir dönemler dünyada popüler olan ve bir hayran kitlesi yaratmış Rambo'ya silah kuşanırken öykünmektedir. Rambo, özel yetiştirilmiş askerlerden biridir. Vietnam'da kayıp Amerikan askerlerini bulmak üzere Vietnam'a gönderilen Rambo güçlü ve kaslıdır. Mustafa ise tıpkı Rambo gibi silahını hazırlamakta, bandanasını bağlamaktadır. Kaplan, Aristoteles'in Poetika'da taklit etme eğiliminin çocukluktan oluştuğunu ve yaşama dair bilgilenme sürecinin bir parçası olduğunu belirtmektedir. (Kaplan, 2019:243). Mustafa evinde hazırlık yaparken duvarda Chris'in ödül ilanı asılıdır. Mustafa, Chris'i öldürmek için bu anı beklediğini duvarda yer alan haçlı temalı ilanla göstermektedir. Mustafa, Chris'in olduğu bölgeye gider ama Amerikan askerleri ve Chris atış menzili dışına çıkınca, Mustafa istediğini elde edemediği için geri döner.

Fotoğraf 46: Mustafa Rambo gibi bandana bağlamaktadır

Fotoğraf 47: Rambo bandanasını bağlarken

Fotoğraf 48: Mustafa ve duvardaki ödül ilanı

Chris, dönem dönem evine dönmektedir. Pikabının servisten çıkmasını bekleyen Chris'in yanına bir Irak gazisi gelir. Gazi, Chris'in Felluce'de onun hayatını kurtardığını

söyleyip teşekkür eder ve eğilerek Chris'in çocuğuna ‘‘Senin baban bir kahraman’’ der. Chris çoban köpeği hikayesindeki gibi kurtarıcı rolünde olduğunu bir kez daha bu sahneye doğrulamaktadır. O Amerikan askerlini koruyan ve sağ ya da yaralı da olsa onları ailelerine kavuşturmayı başarma gayretini göstermiş bir kurtarıcıdır.

Chris, her ne kadar kimi zaman Amerika'ya eşinin ve çocuklarının yanına dönse de aklı hala Irak'tadır. Chris, savaşın yarattığı psikolojik tahribat nedeniyle ailesiyle yaşamaya uyum sağlayamamaktadır. Ailesiyle birlikte iken bile aklı Irak'ta Amerikan askerlerindedir.

Chris yine Irak'a 3. görev için dönmektedir. Chris ve arkadaşı zırhlı aracın içinde konuşmaktadır.

Aracı süren arkadaşı: Yüzüğüümü aldım. Burası daha ucuz. Elbette buradan aldım’’ der.

Chris: Buradan mı aldın, vahşilerden mi? Bunun kanlı elmas olmadığını nerden biliyorsun.

Aracı süren arkadaşı: ‘Senin neden umurunda olsun. Sen de burada çok kan döktün bir efsanesin.

Chris: Ama bir taş uğruna değildi.

Aracı süren arkadaşı: Ne fark eder ki dostum

Chris, Irak halkını vahşi olarak tanımlamaktadır. Chris, döküğü kanın bir anlamı olduğunu belirterek döküğü kanı meşrulaştırmaktadır. Araç ilerlerken Iraklı kadınlar yine örtülü olarak verilmektedir.

Fotoğraf 49: Iraklı Kadımlar

Araç ilerlerken Chris, damlarda Mustafa'nın adamlarının olduğunu söyler. Arkadaşı, Chris'e "Tam bir Keyser Söze dostum". Keyser Söze, yönetmenliğini Bryan Singer'ın yaptığı 1995 yapımı *Olağan Şüpheliler* filminde yer alan kurgusal karakterdir. *Olağan Şüpheliler* filmine dair bir gönderme söz konusu olmakla birlikte Mustafa'yla Söze arasında bir benzerlik kurulmak istenmektedir.

Mustafa'ya damdaki gençler telefonla Amerikan askerlerinin geldiği haberini ulaştırır. Mustafa silahını alarak askerlerin bulunduğu bölgeye gider. Mustafa evden çıkmadan önce eşi ve çocuklarıyla vedalaşmaz. Çünkü önceliği Chris ve diğer Amerikan askerleridir. Mustafa evden çıkmadan önce kamera duvardaki fotoğrafı gösterir. Mustafa olimpiyatlarda başarılı olmuş bir sporcudur. Mustafa'nın asker olmadığı ve Amerikan askerlerine karşı savaşan bir terörist olduğu gösterilmek istenmektedir.

Fotoğraf 50: Mustafa'nın olimpiyatlardaki fotoğrafı

Chris ve arkadaşları önlerinde seyir halindeki araçtan saldırıya uğrar. Karşılıklı çatışma başlar. Araçlar durur, Irak'lılar koşmaya başlar. Mustafa'da damdan dama atlayarak askerlerin bulunduğu bölgeye yakın konuşlanmaya çalışmaktadır. Chris ve arkadaşı damda güvenliği sağlarken, Mustafa'nın sıktığı kurşun Chris'in arkadaşını gözüne isabet etmiştir. Askere değen kurşun damda asılı bulunan beyaz perdeye kan sıçratmıştır. Kan ve beyaz perde, Ortadoğu'da bekaret temsili olarak kabul görmektedir. Ortadoğu'da özellikle Müslümanların evlendiklerinde ilk gece ilişkide kadının bekaretinin temsili olarak kadının vajinasından çıkan kan beyaz bir çarşafa sürülüp çarşaf dışarıya asılır. Mustafa'nın vurduğu Amerika'lı ile beyaz örtüdeki kan bu durumu metaforlar. Mustafa yine istediğini alıp bulunduğu yerden koşarak ayrılmıştır. Vurup kaçmak, düzenli ordulara karşı milis grupların, terör eylemlerinde ve gerilla taktiği savaş stratejilerinin temel prensibidir. Mustafa'nın olay yerinden ayrılması da böyle açıklanmaktadır.

Chris yaralı arkadaşını damdan indirip askeri kışlaya ulaştırmıştır. Yaralının durumu ciddiyetini korumaktadır. Chris ve ekibi toplanır ve intikam için onları kurtaran deniz piyadelerinin bulunduğu yere döner. Chris bu kez kararlı şekilde Mustafa'yı vurmak istemektedir. Öfkeli olan Chris ve arkadaşları büyük bir saldırıya doğru yol alır. Hastaneye giren askerlerden Mark vurulur. Chris, şok içinde kalır. Arkadaşı Mark'ın tabutuna Chris eşlik etmektedir.

Fotoğraf 51: Kan ve beyaz perde

Fotoğraf 52: Mark ve diğer askerlerin tabutunu taşıyan uçak

Cenaze merasimi sırasında, Mark'ın annesine yazdığı mektup annesi tarafından okunmaktadır. Mektupta, yaşanan savaşın yanlış bir haçlı seferine benzetilmesi bir asker tarafından eleştirilmektedir. Mark'ın annesi mektubu okumaktadır: “Şan bazılarının kovaladığı, bazılarının da onu hiç bulmadan ayaklarına takı verilen bir şeydir. Her iki şekilde de onu bulanlar kendilerini şanslı addeder. Benim sorum şu: şan ne zaman kaybolur ve yanlış bir haçlı seferi haline gelir. Bir adaletsizlik insanı nasıl olur da tamamen tüketir. Ben savaşı gördüm. Ölümü gördüm. Savaşla birlikte gelen ölümü gördüm”.

Fotoğraf 53: Mark cenaze töreni

Takım arkadaşlarının vurulması, Chris'te intikam hırsını ateşlemekte ve yaralanan arkadaşlarını kardeşi gibi gördüğünden Chris daha hırçındır. Chris, eşiyle son gecesinde yatağında eşine yeniden Irak'a gideceğinden bahsetmektedir. Eşi ise Chris'in neden hala Irak'a gitmek istemesine anlam verememektedir.

Fotoğraf 54: Chris'in eşiyle tartıştığı gece

Chris ise gitmesinin nedenini eşi ve çocuklarını korumak için olduğunu söyler.

Chris: Senin için yapıyorum biliyorsun. Seni korumak için yapıyorum.

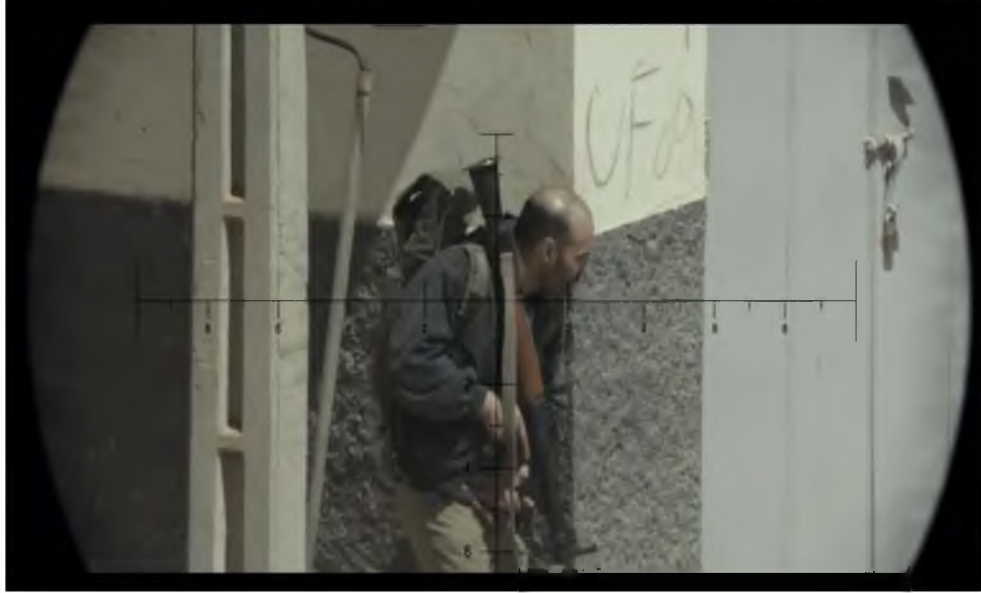
Chris'in eşi: Hayır ben buradayım, ailen burada. Çocuklarının bir babası yok. Bu lanet olası bir saçmalık. Ne zaman bırakacağını bilmiyorsun. Sen görevini yaptın. Yeterince fedakarlık ettin. Bırak başkası gitsin.

Chris: Ülkeme hizmet etmek zorundayım. Bırakayım başkası mı gitsin. Bunu yaparsam kendim yaşayamam.

Chris'in eşi: Tamam sana ihtiyacım var. Tekrar insan olmalısın. Sana burada ihtiyacım var. Bebeğim...

Chris, savaş psikolojisiyle eşi ve çocuklarından çok takım arkadaşlarını aile olarak görmekte, kendini mesih olarak görüp onsuz Amerikan askerlerinin sahipsiz kalacağı endişesinin yer aldığı psikolojiyi yansıtmaktadır. Eşinin Chris'e '**insan olmana ihtiyacım var**', serzenişi Chris'in yaşadığı psikolojiyi gözler önüne sermektedir.

Chris, intikam hırsıyla 4.görevlendirmeye yeniden Irak'a dönmektedir. Chris eline yine keskin nişancı tüfeğini almaktadır. Irak sokaklarını tüfeğinin dürbününden görmektedir. Chris'in baktığı herkes potansiyel teröristtir. Chris mevziisinden roketatarla Amerikan askerlerine saldıracak kişiyi yine tek kurşunla öldürmektedir.

Fotoğraf 55: Chris'in hedefindeki Irak'lı terörist

Chris, Iraklı teröristin ateş etmeden vurmasıyla birlikte kaldırımında oturan çocuk, roket atarı eline almaktadır. Chris, panik halde, Irak'taki ilk gününü hatırlamaktadır. Çocuk silaha uzanmakta ve onu kaldırmaktadır.

Fotoğraf 56: Iraklı çocuk roket atarla

Chris ise çocuğun onu almaması için dua etmektedir.

Chris: Onu sakın alayım deme. Sakın alma. Lanet olsun. Hadi onu yere bırak. Hadi bırak seni küçük alçak.

Fotoğraf 56: Chris'in çocuğun roket atarı bırakması için dua eder

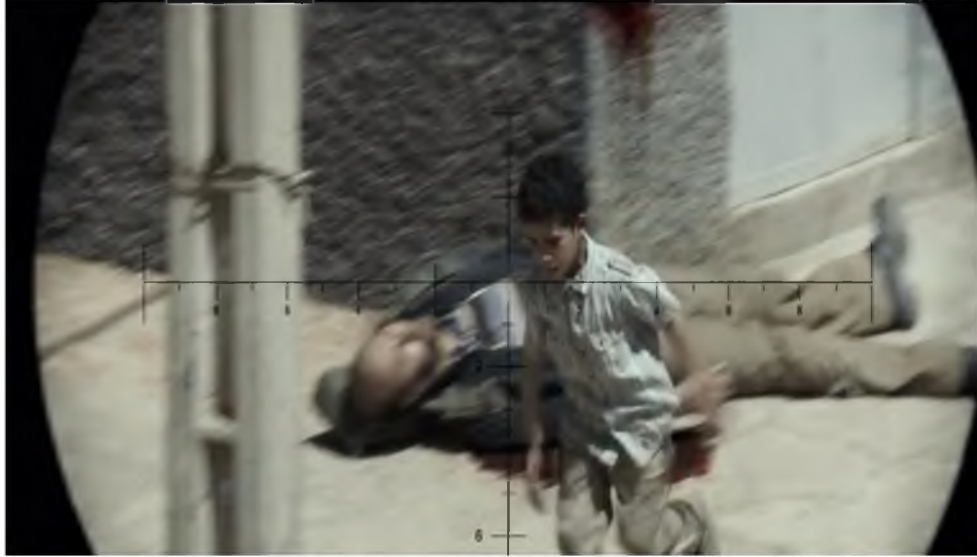

Fotoğraf 57: Hedefteki çocuk

Eli silah tutan herkes düşmandır. Chris, Irak'taki ilk gününde, Amerikan askerlerine atması için eline annesi tarafından Rus yapımı bomba tutturulan çocuğu öldürmek zorunda kalmıştı. Amerikan askerlerini hedefine alan her kişi Chris tarafından terörist olarak görülmektedir. Chris burada yine vicdanıyla muhasebe yapmakta ve çocuğu vurmamak için, dua ederek çocuğun elindeki silahı bırakmasını ister. Eğer bırakmazsa o çocuk terörist olduğundan öldürülecektir. Silah tutan çocuktur ama Chris için hem çocuk hem de alçak olarak belirtilmektedir. Sahnede hem çocuk, hem vurulan terörist hem de duvarda yerde yatan teröristin kanı bulunmaktadır. Eğer çocuk ateş etmeye hazırlanırsa çocuğun kanı duvardaki kanın yanına sıçrayacaktır. Seçenek bellidir, ya ölecek ya da çocuk silahı bırakacaktır.

Fotoğraf 58: El tetikte

Fotoğraf 59: Çocuk silahı bırakıp kaçmaktadır

Neyse ki çocuk roket atanı yere atarak geri kaçır. Chris derin bir nefes alır. Bu kez çocuk vurmamıştır. Çocuk her ne kadar silahı ateşlemese bile onun oradan kaçması, gelecekte geri dönmeyeceği anlamını taşımaz.

Fotoğraf 60: Mustafa ve Chris'in buluşma Operasyonu

Chris yeni görev için brifingi dinler. Sunumda keskin nişancı tarafından askerlerin vurulduğu yer gösterilmektedir. Chris, askerlere ateş açan nişancının Mustafa olduğunu söyler. Komutan, askerlerin korunması için Mustafa'nın öldürülmesi emrini verir. Mustafa ve Chris'in buluşma noktası belirlenmiştir. Kum fırtınasının ortasında bulunan bir yer de iki keskin nişancı karşılaşacaktır. Chris ve adamları düşman bölgesinin 6

mahalle içinde bırakılarak Mustafa'nın ateş etmesi durumunda onun yakınında olmayı hedeflemektedir.

Fotoğraf 61: Mustafa'nın eli ABD askerlerini vurmak için tetikte

Chris ve arkadaşları görev yerine gelir. Güvenlik koridoru oluşturmak için askerler yerlerini almaktadır. Chris, nişancı tüfeğini çıkararak hedefine odaklanmaktadır. Mustafa da kendi mevziisinde Amerikan askerlerini gözlemektedir. Chris ve adamları yanlış yöne pusu kurunca Mustafa bir ABD askerini öldürmeyi başarmıştır. Chris bu durum sonrası yanlış yönde beklediklerini söyleyerek arkadaşlarını doğuya odaklanmaları konusunda uyarır. Chris doğuya silahını kilitler.

Fotoğraf 62: Chris, doğu yönünde Mustafa'ya nişan almaktadır

Chris, 1900 metre ötede bir hareketlilik olduğunu telsizde ekibe bildirir.

Ekip arkadaşı telsizden : ‘O kadar uzağı göremezsin. Ateş etme. Bizi açığa çıkaracaksın.’ diye Chris’i uyarır. Chris’in yanındaki diğer arkadaşı da telsizdeki kişiyi doğrularak şöyle der: **“ O haklı efsane bu iyi olmaz.”**

Fotoğraf 63 :Chris, 2100 metre ötede hareketlilik olduğunu yinelemektedir

Chris yine gözlemine devam eder ve durumu düzelterek şöyle konuşur: “Düzelteyorum. 2100 metre.” Chris’in takım arkadaşı atışın imkansız olduğunu ve uzaklığın 1 milden fazla olduğunu söyler. Chris, ise kararlı şekilde silahını 2100 metreye ayarlar.

Fotoğraf 64: Chris’in hedefindeki görüntü

Chris’in dürbününden Mustafa’yı bulmak istemektedir. Dürbündeki kare önemlidir, çünkü Mustafa filmde Iraklı teröristleri koruyan Suriyeli terörist nişancıdır.

Mustafa bir göstergedir, Müslümanların temsili olarak da cami ve minareler karşı tarafta yani öteki olarak verilmektedir. Hedefte Müslümanlar vardır, onların terörist ve düşman olduklarını gösteren görüntü unsurlarının yanı sıra filmde temsil edilen isimler de öteki olarak bunu doğrulamak üzere kurgulanmıştır. Karşı cephede cami, minare ve Mustafa vardır. Mustafa, Iraklı Müslümanları koruyan, kollayan kişidir. Son peygamber Hz. Muhammed'in ikinci ismi de Mustafa'dır. Burada Mustafa Müslümanların peygamberi, Chris'te Hristiyanları koruyan, kollayan peygamber Hz. İsa olarak temsil edilmektedir. Hz. İsa'nın ikinci ismi daha önce de değinildiği üzere ikinci ismi olarak bilinmektedir.

Fotoğraf 65: Üs bölgesi Drone görüntüsünü izlerken

Chris: Burası hedef gücü. Hedefi gözüme kestirdim. Hazır kıta istiyorum.

Merkez: Anlaşıldı. Hazır kıtanın yaklaşık geliş süresi 20 dakika.

Chris: Bizimkileri gözlüyor.

Chris'in arkadaşı: O olduğuna emin misin?

Chris: Bu o...

Chris'in arkadaşı: Karar senin Chris

Fotoğraf 66:Telsizdeki arkadaşları Chris'i uyarır

Ekip arkadaşı telsizden :Hazır kıta 20 dakika ötede Chris.Sakın ateş etme.

Fotoğraf 67:Chris'e arkadaşı Mustafa'yı indirmesini söyler

Chris'in arkadaşı: Eğer tamamsa indir dostum.

Fotoğraf 68: Chris, Mustafa'ya ateş etmeden önce motivasyon hazırlığında

Chris, Mustafa'yı vurmada kararlıdır. Mesafe 2100 metre de olsa Chris kendinden emindir.

Chris, nişan almadan önce hedefe kendini şu sözlerle motive etmektedir.

Chris: Ufak nişan al. Ufak kaçır. Biggles için yap.

Fotoğraf 69: Chris, Mustafa'yı vurmak için tetiğe basar

Fotoğraf 70: Chris, tetiğe basar ve kurşun Cami yönüne Mustafa'ya isabet eder.

Mustafa'nın vurulduğu sahne oldukça önemlidir (Fotoğraf 70). Merminin gittiği yöndeki görüntü doğrudan Müslümanları temsil eden ibadet yerlerini ve Müslüman cephesinde yer alan Mustafa'yı hedef almakla kalmayıp; kameranın ötekileştirdiği Iraklı Müslümanları da hedef almakta ve onları yok etmektedir.

Fotoğraf 71: Chris, 2100 metreden Mustafa'yı vurmaya başlamıştır.

2100 metre mesafeden çok zor bir atışla Chris, Iraklı'ların efsanesi Mustafa'yı tek kurşunla öldürmeyi başarmıştır. Mustafa'nın vurulduğu sahne önemlidir. Zira, Mustafa'nın kanı üstündeki kirli, güneşte sararmış, rengi bozuk örtünün (çadır) üstüne sıçramıştır. Mustafa'nın vurduğu Amerikalı askerin kanı ise beyaz çarşafa sıçramıştır (Fotoğraf 51). Burada Amerikalıların temiz, masum olduğu gösterilmek istenirken,

Mustafa'nın kanının pis yere sıçratılması da onların kirli ve masum yüzlerinin olmadığı anlatılmak istenmiştir.

Iraklıların keskin nişancı efsanesi Mustafa'nın vurulmasıyla bitmiştir. Chris de amacına ulaşmış ve tek efsanenin Amerika olabileceğini göstermiştir.

Chris yeni mermiyi namluya çekerken şöyle konuşmaktadır:

Chris: Hedef indirildi. Adamları gözlüyordu ve ben de onu indirdim.

Chris, derin nefes alır ve yanındaki arkadaşı görevin tamamlandığını; bunu başardığını ve Biggles'in olsa onunla gurur duyacağını söyler.

Chris zorlu Irak sürecini geride bırakarak yuvasına geri döner. Chris, normal bir yaşama adapte olmaya çalışmaktadır. Chris, Irak'tan dönmesine rağmen savaş psikolojisini atamamıştır. Bu durum eşini endişelendirmektedir. Eşi, Chris'in psikolojik tedavi görmesi için doktorla randevu ayarlar.

Chris psikologla görüşür.

Fotoğraf 72: Chris'in Psikologla görüşmesi (Plan 1)

Psikolog: Savaş bölgesinde ne kadar zaman geçirdin?

Chris: 4 görev, aşağı yukarı bin gün kadar.

Fotoğraf 73: Chris'in Psikologla görüşmesi (Plan 2)

Psikolog: Donanmanın senin üstüne 160'tan fazla ölüm yazdığını söylesem buna şaşırır mısın?

Chris: Hayır.

Psikolog: Hiç düşündün mü, orda keşke hiç yapmasam dediğin, bir şey yapmış olabilir misin acaba?

Chris: Hayır bu bana uymaz.

Psikolog: Ne sana uymaz.

Chris: Adamlarımı koruyordum. Askerlerimi öldürmeye çalışıyorlardı ve bende yaratıcılımla buluşup attığım her merminin hesabını vermeye hazırdım. Beni rahatsız eden şey, asıl şey kurtaramadığım çocuklar. Orda olmak isterdim. Ama olamam artık. Yani bıraktım.

Psikolog: Daha mı çok adam kurtarmak isterdin?

Chris: Evet efendim.

Psikolog: Bu hastanenin koridorlarında dolaşabilirsin. Kurtarılması gereken çok asker var. Yürümek ister misin?

Chris: Tabi.

Psikolog: Tamam sana bir şey göstereyim.

Chris, hastanede savaş gazileriyle oturur, onlarla sohbet eder. Onlarla birlikte savaşta yaşadıkları hikayeleri dinler. Keskin nişancı olan Chris, gazilerle atış talimhahına gider, onlara eğitim verir.

Chris, 160'tan fazla Iraklı Müslüman insan öldürdü ve bu eyleminden dolayı da pişmanlık duymadığını Psikoloğa söylerken, vurduğu her kişi yi tanrı için yaptığını ve dini öğretilerine göre tanrı tarafından kabul gördüğünü onaylamaktadır.

Fotoğraf 74: Chris'in hastanede gazilerle sohbet eder

Fotoğraf 75: Chris'in gazi askerlere nişan eğitimi verir

Terapi Chris'in ailesine uyumunu düzeltmiş, çocuklarıyla zaman geçirmeyi kolaylaştırmıştır. Chris, artık gülmeye başlamış yüzündeki gergin ifade ve tedirginlik de yerini mutluluğa bırakmıştır.

Fotoğraf 76: Chris kızıyla vakit geçirir

Fotoğraf 77: Chris oğluyla ava çıkar

Chris, tıpkı çocukluğunda babasıyla avlanmaya gittiği gibi kendi oğluyla da ava çıkar. Chris çocuğuyla konuşur:

Chris: Atan kalbi durdurmak harika bir şeydir. Bu şeyi ilk kez birlikte yapacağız.

Chris'in Oğlu : Evet.

Chris: Unutma sakın olmalısın ve asla tereddüt etmemelisin.

Chris'in Oğlu: Tamam.

Chris, gazi olan bir deniz piyadesiyle poligona çıkmak için evden ayrılır.

Fotoğraf 78: Chris'i vuran kişi

Eşi, Chris'i uğurlarken bulunduğu gazi deniz piyadesine şüpheyile baktığı kameranın kadrından anlaşılmaktadır. Yönetmen burada izleyiciye güvensizlik duygusunu kullandığı çerçeveye vermektedir. Chris, yardım etmek istediği o gazi tarafından öldürülür. Filmde o görüntülere yer verilmez.

Filmin sonunda Chris'in öldürüldükten sonra cenaze töreni gerçek görüntülerle verilir.

Fotoğraf 79: Chris'i cenaze töreni gerçek görüntüler

Gerçek görüntüye bakıldığında, Chris uğurlanırken yoldan geçenler, köprüde bekleyenler saygı duruşuyla ona selam vermekte, onu bayraklarla uğurlamakta olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 80: Chris'e saygı duruşu 1

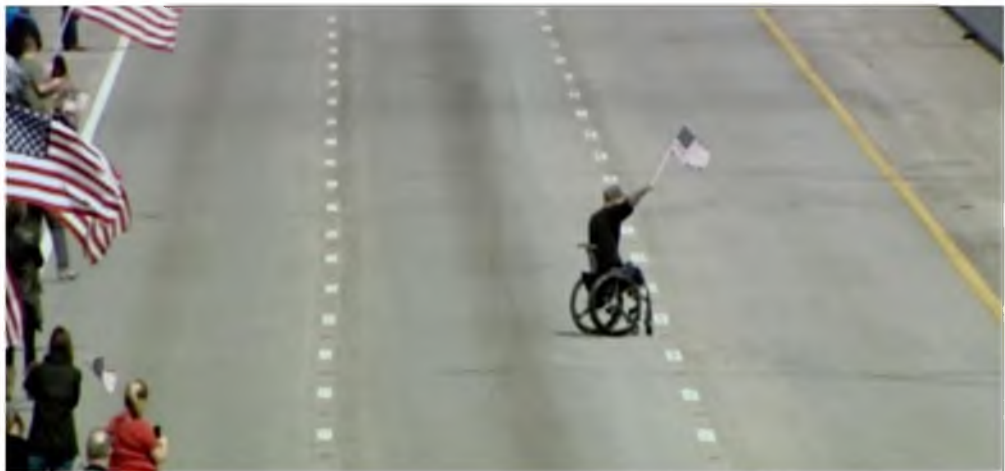
Fotoğraf 81: Chris'e saygı duruşu 2

Fotoğraf 82: Chris'e saygı duruşu 3

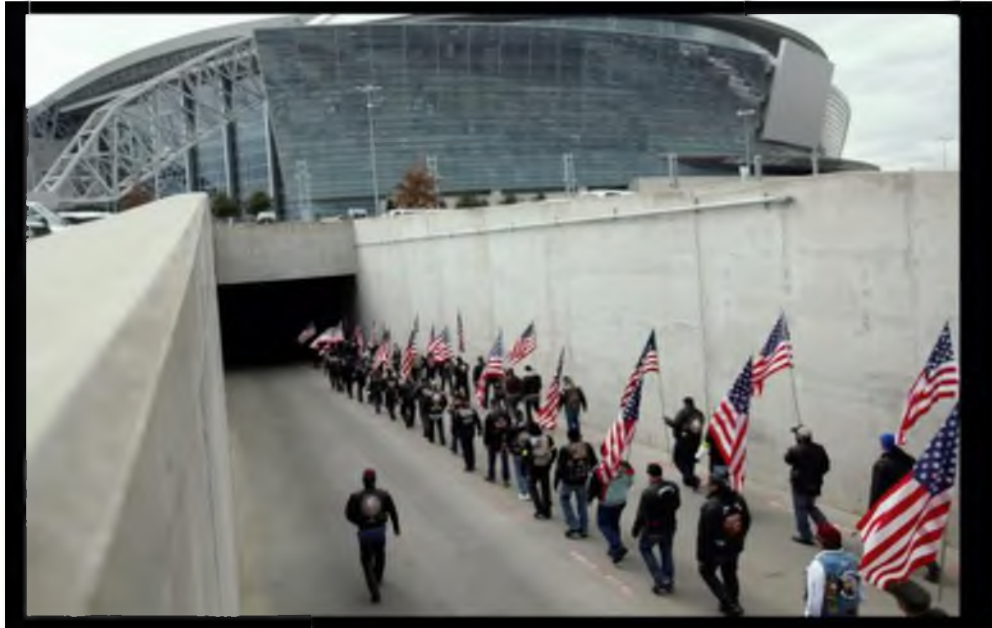
Fotoğraf 83 Chris'e saygı duruşu 4

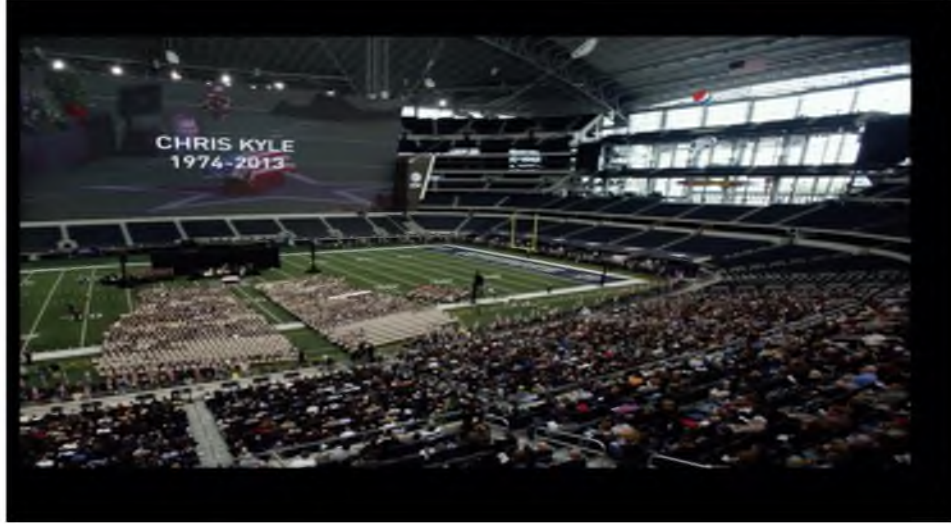
Fotoğraf 84 Chris'e saygı duruşu 5

Fotoğraf 85: Chris'e saygı duruşu 6

Fotoğraf 86: Chris'e saygı duruşu 7

Fotoğraf 87: Chris için düzenlenen tören

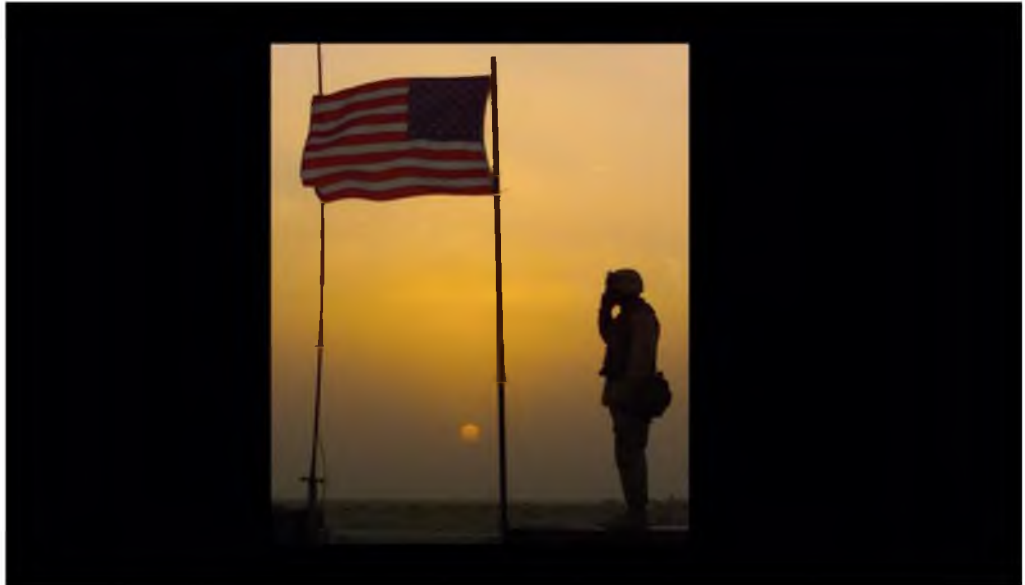
Fotoğraf 88: Chris Kyle

Fotoğraf 89: Chris Kyle ve eşi

Fotoğraf 90: Chris'in tabutu taşınırken saygı duruşu

Fotoğraf 91: Irak'ta ABD askerinin Chris'e saygı duruşu

Fotoğraf 92: Chris'in cenaze töreni ve askerler

Fotoğraf 93: Chris'in cenaze töreni ve tabutu (vurduğu insan sayısı kadar nişan)

2. 2. 3. Mekânlar ve Temsil

Film ezan sesiyle açılır, tank paletleriyle bastırılan moloz yığınları arasında bastırılan ezan sesi Amerika'nın Irak'taki hegemonyasının da ilk temsilidir. Film gerçek hayattan uyarlanmıştır. Chris Kyle, Amerika'nın keskin nişancı askerlerinden biridir. Irak'ta görev yaptığı süre içinde 160'tan fazla Iraklı öldürmüştür. İlk öldürdüğü kişi ise bir çocuk ve annesidir. Dumanların yükseldiği, bombaların patladığı Irak'ın Felluce şehrinde olaylar başlamaktadır. Film, Amerika ve Irak arasında geçmektedir. Amerika'daki görüntüler Chris'in hayatı, eşi ve çocuklarıyla olan dönemi kapsarken, Irak'ta kullanılan mekanlar askeri kışla, hangar, askerlerin egemen olduğu yerler ve Irak halkının yaşadığı sokaklar, konutlardan oluşmaktadır. Yönetmen yaşanmış bir gerçekliği kurguyla inşa ederek yeniden sunmaktadır. Chris Kyle'in gözünden yaşanmışlıklar

anlatılırken, Iraklıların gözünden yaşadıkları durum gösterilmez. Irak, filmde parçalanmış, medeniyetten uzak; kendilerine demokrasi ulaştırmak isteyen Amerikan askerlerine karşı birlik olup silah çekip çatışmaya giren, gerektiğinde çocukların bile onlara bomba atmaktan çekinmediği ve roket atabildiği insanlardan ibaret bir yer olarak gösterilmektedir. Iraklılar Müslümandır. Kadınları burka giymekte, her yerleri kapalı, sadece gözleri açıktır. Erkekler de yöresel kıyafetlerle gösterilir, eli silah tutan kişilerin de yüzleri fosuyla kapalı, terörist olarak resmedilmektedir. Bu göstergeler İslam'a yönelik vurgular olarak dikkat çekmektedir. Terkedilmiş şehirde yaşayanlar ise Amerika'ya karşı gelen terörist unsurlardır, kullanılan mekanların çoğu İslami simgeleri barındırmaktadır. Cami işgal sonrası askeri istihbarat için kullanılan yer olarak gösterilmiş, baskın yapılan evlerde kullanılan islami figürlerin Amerikan askerleri tarafından alaşağı edildiğine rastlanılmıştır. Irak, ölümcül yerdir. Müslümanlar ise güvenilmez ve düşmandır. Bir annenin çocuğunu ölüme göndermesi canilikle özdeşleştirilir. Amerikan askerlerine yanaşanların ve işbirliği yapanların vahşice öldürülmesi ise Iraklıların barbar olarak gösterilmesi amacını taşır.

2. 2. 4. Ana Karakterler ve Temsil

Chris Kyle (Bradley Cooper) filmin ana karakteridir. Keskin nişancıdır. ABD büyükelçiliklerine yapılan saldırı sonucu asker olmaya karar verir, 2001 ikiz kule saldırısıyla da Irak'ta savaşmak için Felluce'ye gönüllü gider. Kyle, askere gitmeden önce kardeşiyle rodeo yarışlarına katılmaktadır. Yarışlardan döndüğünde kız arkadaşının evinde onu başka erkekle aldattığını görür. Chris, aldatılmayı hazmedemez ve hemcinsini yumruklar, evden kovar. Kız arkadaşı da Chris'in yatakta kötü olduğunu söyler. Chris, burada erkekliği zedelenmiş figürü temsil ederken, El Kaide terör örgütü tarafından ABD büyükelçiliklerine yapılan saldırı Chris'in erkeklik dürtülerini şahlandırır ve askere yazılmaya karar verir. Chris askeri eğitimleri sırasında yeni bir ilişkiye başlar ve hayatını başka biriyle birleştirir. 2001 ikiz kule saldırısını da acıyla öğrenen Chris, Irak'ta görev almak ister. Evlendikleri gün, Irak'a görev çıktığını öğrenen Chris, arkadaşlarıyla ayrı bir mutluluk yaşamaktadır. Chris, militarist bir babanın oğlu olduğundan ve Hristiyan öğretileriyle büyüdüğünden dolayı çoban köpeği duygusuyla Irak'ta arkadaşlarını teröristlerden ve onların bombalarından korumaya çalışır. Chris için önemli olan

öncelikle Amerikan askerleridir. Onlara silah doğrultan çocuk dahi olsa Chris için bir hedefdir. Bu bakımdan Chris Amerika'nın Ortadoğu'ya olan bakışını temsil etmektedir.

SONUÇ

Tarihe 9/11 terör saldırıları olarak geçen 11 Eylül 2001 İkiz Kule saldırıları üç bin kişinin hayatına mal olmuştur. Dini oluşumlu El Kaide terör örgütünün saldırıyı üstlenmesi Dünya siyasetinde yeni bakış açılarının oluşmasına, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin Ortadoğu politikasının yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Müslümanlardan korkma ya da varlıklarından endişelenme olarak tanımlanan islamofobi Avrupa özellikle de Amerika'da yaygınlaşmış beraberinde Müslümanlara yönelik şiddet ve nefreti de artırmıştır.

Sinema filmleri görsel ve işitsel unsurları, hızlı ve kısa sürede geniş kitlelere yayılabilme özelliği ile aynı zamanda birer propaganda aracı olarak da kullanılmaktadır. Özellikle Hollywood sinema filmleri bu anlamda dünyanın en gelişmiş ve en etkili sinema endüstrisidir. Amerika Birleşik Devletleri'nin siyasi, kültürel, ekonomik bir çok stratejisini, ideolojisini Hollywood yapımı filmler sayesinde dünyaya duyurduğu hatta dünyaya yaydığı yadsınamaz ve son derece önemli bir gerçektir. Soğuk Savaş yıllarında Hollywood yapımı filmlerde genellikle Sovyetler Birliği'nin ne kadar güvenilmez, dünya barışı için ne derece tehlikeli olduğu konu edinilerek, sinema filmleri üzerinden Sovyetler Birliği ve Sovyet politikalarına düşman ilan eden filmler üretildi.

Dünya üzerinde ekonomik, askeri, kültürel olarak süper güç olarak tanımlanan Amerika, Hollywood ile birlikte sinema sektöründe de süper güce dönüşmüş, üretilen sinema filmleriyle hem sinema alanında hem de diğer mecralardaki gücünü adeta sabitlemiştir. Sinemayı özellikle etkin olmak istediği alanların propagandasını yapmak ve gücünü pekiştirmek adına kullanan Amerika her filmiyle de bu gücü yeniden yeniden üreterek adeta sabitlemiştir. Sovyetler Birliğine karşı geliştirdiği politik tutumun benzerini Ortadoğu'ya karşı da geliştiren Amerika, Hollywood üretimi filmlerinde bu coğrafyaların özellikle kültürel kodlarını kullanarak ötekileştirme politikası üretmiştir.

Filmlerinde Ortadoğu'yu düşman, barbar, cahil, yobaz olarak gösteren Hollywood, özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası Amerika birleşik Devletleri'nin yeniden şekillenen Ortadoğu politikasına hizmet etmek amacıyla bu bakış açısını daha acımasız bir boyuta ulaştırmıştır. Saldırıları sonrası neredeyse tüm İslam coğrafyasını özellikle de Ortadoğu'yu düşman ilan eden Amerika'nın tutumu Hollywood filmlerine yansımış, gerçek hayatta artan islamofobi filmlerin de vazgeçilmez unsuruna dönüşmüştür.

Tez çalışmasında, bu çerçevede Amerika Birleşik Devletleri'nin, ikiz kule saldırısı sonrası Ortadoğu'ya, İslam'a ve Müslümanlara yönelik siyasal stratejisindeki değişiminin sinemaya yansması ele alınmaktadır. 2001 ikiz kule terör saldırısı sonrası vizyona giren filmlerden biri olan ve bu konuda özgün ve önemli bir örnek olarak değerlendirilebilecek *Keskin Nişancı* (American Sniper,2014) filmi üzerinden Amerika-Ortadoğu genelinde islamofobi irdelenmiştir. Filmde; Amerika'nın Ortadoğu politikaları çerçevesinde islamofobi kodları nitel içerik ve göstergebilim çözümleme yöntemleriyle irdelenmiş, İslamofobik ideolojinin hangi dilsel ve söylemsel stratejiler kullanılarak ne tür göstergelerle nasıl inşa edildiği incelenmiştir.

Çalışma; Giriş, 11 Eylül 2001 Saldırıları ve Hollywood Sineması, *Keskin Nişancı* (2014) Filminin Çözümlemesi ve Sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Amerika'nın Ortadoğu politikalarının, İslamfobinin, ABD- Hollywood ilişkisinin yer aldığı çalışmanın temel alanını *Keskin Nişancı* filminin çözümlemesi oluşturmaktadır. Yapılan çözümleme sonucunda elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda genel anlamda Hollywood sinemasının, ABD'nin ulusal güvenlik stratejilerinden ve siyasal hegemonyasından bağımsız hareket etmediğini söylemek mümkündür. "Amerikan Sniper" filminin ise bu tespitin önemli örneklerinden biri olduğu yadsınamaz bir gerçektir. 2001 İkiz kule terör saldırısından sonra Amerikan sinemasında islamofobiye yönelik bir dilin geliştirildiği Amerikan Sniper filminde gözlenmiştir.

Yönetmen Clint Eastwood'un American Sniper filminde islamofobiye yönelik hangi kodların kullanıldığı, göstergebilimi ve eleştirel söylem disiplinleri arasında elde edilen bulgular kapsamında kare kare çözümlenerek ortaya konulmaktadır. Filmin sahneleri, teması, oyuncuların diyalogları, olayların gelişimi elde edilen göstergelerle bütünlük içinde değerlendirilmiştir.

Hollywood yapımı filmlerde bu tarz ideolojinin baskın olmasını ötekileştirme stratejilerinin ortaya konulması olarak değerlendirilmek mümkündür.

Filmde, Hristiyanlığı baskın bir ideoloji üzerine temellendirmeyi filmin kahramanı Chris üstlenmektedir. Mustafa ise Chris'in temsil ettiği ABD halkı için tehdit unsuru oluşturmaktadır. Filmde, ABD halkını Hristiyanların Peygamberini temsilen Chris, Ortadoğu halkını ise Müslümanların Peygamberini temsilen Mustafa yansıtır. Adeta iki karakter üzerinden iki din çatışması ortaya konmaya çalışılır. Filmde ABD'nin Irak'ı işgali, ABD'nin huzuru ve halkının güvenliği için gösterilirken, Mustafa'nın Irak halkını koruması ise karşıt bir terörist eylem olarak inşa edilmiştir.

Haçlı savaşını sembolize eden figürlerin sıkça gösterildiği film sahnelerinde, ABD'nin Hristiyanları temsil eden tek güç olduğu gösterilmekle birlikte İkiz Kule saldırılarından sonra Ortadoğu ve Müslümanların yaşadığı coğrafyalara gerçekleştirilen saldırıların meşru olduğu "American Sniper" ile bir kez daha ortaya konulmak istenmektedir.

Amerikan Sniper filminde İslamın kutsal değerlerinin alışıya edilmesi ise tam anlamıyla islamofobik ideolojinin yansımasıdır. Ezan sesinin bastırılması, camilerin talan edilip karargaha dönüştürülmesi, Kabe fotoğrafının yerlerde gösterilmesi, Kur'anı Kerim'in tanınmaması adeta İslamiyetin tanınmamasının temsildir. İntihar saldırılarına çokça yer verilmesi ise kendi dini değerlerini hiçe sayan bit topluma gönderme yapar. Çünkü İslamiyet'te intihar büyük günah olmasına rağmen bu denli intihar saldırısının olması büyük bir çelişkinin ürünüdür. Benzer şekilde önemli bir değer olan annelik ve kutsal sayılan çocuklar ise annelerin kendi çocuklarını acımadan savaş ortamına sürmesiyle değersizleştirilmiştir.

Düşman olan Ortadoğu'nun yine bir diğer düşman olan Rus yapımı silahları kullanarak Amerika'ya karşı savaşması ise filmde kullanılan önemli bir ayrıntıdır. Adeta Amerika dünya üzerindeki düşmanlarını tek bir safta toplayarak, dış politikalarındaki saldırgan tutumlarını düşmanlarının işbirliği yapmasıyla gerekçelendirmiştir. Filminde gerçek bir askerin hayatının anlatılması, gerçek cenaze töreni görüntülerinin kullanılması şüphesiz etkinin gücünü artırmak adına yapılan bilinçli tercihlerdir. Aynı şekilde Irakta gösterilen öldürülmüş militanların gerçek militan görüntüleriyle desteklenmesi de bilinçli bir tercihtir. Bu tercihlerle bunun sadece bir film olmadığı, Ortadoğu'nun özellikle Müslümanların terörist, Amerika'nın, özellikle de Ortadoğu'da savaşan Amerikan askerlerinin birer kahraman olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak 2001 ikiz kule terör saldırısı, ABD ve Müslümanlar arasında büyük bir kırılma yaratmıştır. Dünyanın en gözde film endüstrisi olan Hollywood da bu kırılmadan etkilenmiş ve 2001 sonrası çekilen filmlerde İslam karşıtı yapımlara sıklıkla yer vermiştir. Amerikan Sniper bunun önemli örneklerinden biridir. Her ne kadar sinema gösteri sanatı olarak değerlendirilse de, sinemayı ideolojiden bağımsız düşünmemiz olanaksızdır. Bu anlamda Hollywood sineması dünya sinema sektöründe en önemli etkiye sahip olan endüstridir. Ürettiği filmlerle Amerika Birleşik Devletleri'nin politika ve ideolojilerine hizmet ettiği yadsınamaz bir gerçekliktir.

KAYNAKÇA

- Adanır, Oğuz (2003). Sinemada Anlam ve Anlatım. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım,
- Asheuer, Thomas (2013), “Yakın Plan Heneke” İstanbul: Agora Kitaplığı,
- Baudrillard, J. (2011). Simülakrlar ve Simülasyonlar. (Çev: O. Adanır) (6. Baskı). Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Bakır, Y Ünal ve S Saliji (der), Nirengi Kitap, Ankara
- Butler. Andrew M, (2011), Film Çalışmaları, İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Devran, Yusuf (2010). Haber Söylem İdeoloji. İstanbul: Başlık Yayınları.
- Dilek, Muhammed (2019), “Spor Filmlerinde Amerikan Rüyası Temsilleri: Rocky (1976)’nin İdeolojik Film Eleştirisi”, Kaplan F. Neşe (der), Film Okumaları, İstanbul: Urzeni Yayınevi.
- Derrida, Jacques, (1994), Göstergibilim ve Gramatoloji. İstanbul: Afa Yayınları,
- Erdoğan, İrfan ve Alemdar-Kormaz (2005), Öteki Kuram, Ankara: Pozitif Yayıncılık,
- Erkan, Begüm, (2019), “Bollywood’un en Klasik Filmi ‘Hum Aapke Ham Koun’ Filminde Aşk ve Evlilik Kavramlarının Toplumbilimsel İncelenmesi”, Kaplan F. Neşe (der), Film Okumaları, İstanbul: Urzeni Yayınevi.
- Ekinci, Barış Tolga (2014). ARGO Filmi Bağlamında Hollywood Sinemasında Söylem ve Yeni Oryantalizm, *Atatürk İletişim Dergisi*, Sayı 6 / 51-65
- Egemen Tokatlıoğlu 11 Eylül Sonrası Hollywood Sineması, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi: 97 – 104.

Fiske, John, (2003), İletişim Çalışmalarına Giriş, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Gider Işıkman, N. (2009). Amerikan sinemasının ideolojik yapısı bağlamında Arap temsili. Marmara İletişim Dergisi Sayı 14, Ocak 2009 İstanbul, 176-191.

Guiraud. Pierre, (2016), Göstergebilim, Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.

Hayward, S. (2012) Sinemanın Temel Kavramları, (Çev: U. Kutay, M. Kavuş)İstanbul: Es Yayınları

İmançer D (2007) Medeniyetler Çatışması ve Hollywood, Doğu Batı (Medeniyetler Çatışması) Dergisi, 41, 193-206.

Kellner, D. (2013). Sinema Savaşları Bush-Cheney Döneminde Hollywood Sineması ve Siyaset. (Çev: G. Koca). İstanbul: Metis Yayınları

Kaplan,F. Neşe (2019), “Şehrin Ve Kültürün Belleği Olarak Türk Sinemasında İstanbul”Film Okumaları, İstanbul: Urzeni Yayınevi.

Rewardsforjustice, (1999)Terör eylemleri, https://rewardsforjustice.net/turkish/kenya_tanzania_bombings.html
18.10.2018

Sancar, Mustafa Kemal (2018). Göstergebilimsel Film Çözümlemelerinin Bergsoncu Eleştirisi, SineFilozofi Dergisi, Vol/Cilt: 3 No/Sayı: 6 / 25-38

Şimşek, Murat (2016). Terörizm: Kavramsal Bir Çalışma, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Akademik Bakış Dergisi, Sayı 54 / 319-335

Martin, Gus. (2017). Terörizm Kavramlar ve Kuramlar. Ankara: Adres Yayınları.

Mora, Necla (2010). Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim. Ankara: Nobel.

Monaco, James, (2002), Bir Film Nasıl Okunur, (Ertan Yılmaz, Çev.)
İstanbul: Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık,

Ormanlı, o. (2015). 11 Eylül Sonrasında Hollywood'da Mitolojik Yaklaşımlar ve Arketipler. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9 (1), 223-246.

Uluç, Güliz (2009). Medya ve Oryantalizm. İstanbul: Anahtar Kitaplar.

Wollen, Peter (2004), “Sinemada Göstergeler ve Anlam”, İstanbul: Metis Yayınları

Yılmaz, E. (2008) Sinema ve İdeoloji İlişkileri Üzerine, Sinema İdeoloji Politika, Sinemasal Yazılar, Ankara: Orient Yayıncılık

İkiz Kule Saldırılarından Sonra Çekilen Filmlerin Listesi

DÜNYA TİCARET MERKEZİ (World Trade Center)

Yönetmen: Oliver Stone

Senaryo: Andrea Berloff, John McLoughlin

Oyuncular: Nicolas Cage , Michael Peña , Maria Bello

Yapım Yılı: 2006, ABD

Bütçe: 65.000.000 \$

(Film Afişi)

UÇUŞ 93 (United 93)

Yönetmen: Paul Greengrass

Senaryo: Paul Greengrass

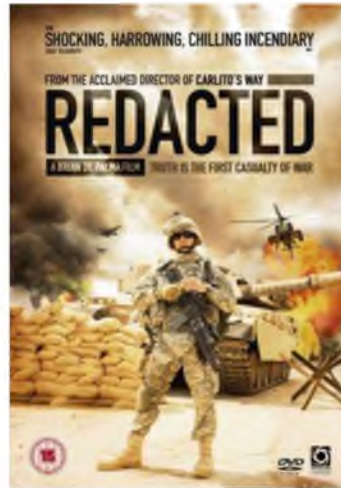
Oyuncular: David Alan Basche, Olivia Thirlby, Liza Colon-Zayas

Yapım Yılı: 2006, ABD

Bütçe: 15.000.000 \$

(Film Afişİ)

ÖRTÜLÜ GERÇEK (Redacted)**Yönetmen:** Brian De Palma**Senaryo:** Brian De Palma**Oyuncular:** Patrick Carroll , Rob Devaney , Izzy Diaz**Yapım Yılı:** 2007, ABD-Kanada**Bütçe:**5.000.000 \$

(Film Afişİ)

KRALLIK (The Kingdom)**Yönetmen:** Peter Berg

Senaryo: Matthew Michael Carnahan

Oyuncular: Jamie Foxx, Chris Cooper, Jennifer Garner

Yapım Yılı: 2007, ABD

Bütçe:80.000.000 \$

(Film Afişi)

SYRIANA

Yönetmen: Stephen Gaghan

Senaryo: Stephen Gaghan, Robert Baer

Oyuncular: George Clooney, Matt Damon, Jeffrey Wright

Yapım Yılı: 2005, ABD

Bütçe:50.000.000 \$

(Film Afişı)

YALANLAR ÜSTÜNE

Yönetmen: Ridley Scott

Senaryo: William Monahan

Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Russell Crowe, Mark Strong

Yapım Yılı: 2008, ABD

Bütçe: 70.000.000 \$

(Film Afişı)

ÖLÜMCÜL TUZAK (Hurt Locker)**Yönetmen:** Kathryn Bigelow**Senaryo:** Mark Boal**Oyuncular:** Jeremy Renner, Anthony Mackie, Brian Geraghty**Yapım Yılı:** 2008, ABD**Bütçe:** 11.000.000 \$

(Film Afişi)

YEŞİL BÖLGE (Green Zone)**Yönetmen:** Paul Greengrass**Senaryo:** Brian Helgeland, Rajiv Chandrasekaran**Oyuncular:** Matt Damon, Jason Isaacs, Greg Kinnear**Yapım Yılı:** 2010 ABD, Fransa, İspanya**Bütçe:** 100.000.000 \$

(Film Afişi)

ARGO

Yönetmen: Ben Affleck

Senaryo: Chris Terrio

Oyuncular: Ben Affleck, Bryan Cranston, Alan Arkin, John Goodman

Yapım Yılı: 2012 ABD

Bütçe:44,5 milyon \$

(Film Afişi)

Zero Dark Thirty (2012)

Yönetmen: Kathryn Bigelow

Senaryo: Mark Boal

Oyuncular: Jessica Chastain, Jason Clarke, Joel Edgerton

Yapım Yılı: 2012 ABD

Bütçe:40 milyon \$

(Film Afişi)

KESKİN NİŞANCI (American Sniper)**Yönetmen:** Clint Eastwood**Senaryo:** Jason Hall, Chris Kyle**Oyuncular:** Bradley Cooper, Sienna Miller, Kyle Gallner**Yapım Yılı:** 2014 ABD**Bütçe:** 58.8 milyon \$

(Film Afiş)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Tarkan DEMİR
Uyruğu : T.C
Doğum Yeri ve Tarihi : Batman 1981
Telefon : 05424717267
Faks :
e-mail : demirtarkan7272@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Batman Lisesi	1999
Üniversite	: Niğde Meslek Yüksekokulu Radyo Tv Prog. Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi	2003 2012
Yüksek Lisans	: Batman Üniversitesi	2020
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
-----	-------	--------

UZMANLIK ALANI

Fotoğraf, Kamera, Tasarım, Kurgu.

YABANCI DİLLER

İngilizce

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

YAYINLAR